

Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 1. OKTOB. 1964
Leto XVI. — Štev. 39 Cena 20 din

P O M U R S K I V E S T N I K

IZHAJA OD FEBRUARJA 1948 — NAJPREJ KOT TEDNIK »LJUDSKI GLAS«, NATO OD JULJA 1952 KOT »OBMURSKI TEDNIK«, DO PREIMENOVANJA V SEDANJI NASLOV, KOT GLASILO OKRAJNEGA ODBORA SZDL. OD JANUARJA 1963 IZHAJA LIST KOT TEDENSKO GLASILO OBČINSKIH ODBOROV SZDL SLOVENIJE V POMURJU. LIST IZDAJA ČASOPISNO-ZALOŽNIŠKO PODJETJE »POMURSKI TISK« V MURSKI SOBOTI — DIREKTOR ŠTEFAN ANTALIČ — LIST UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK ŠTEFAN BALAZIČ — NASLOV UREDNIŠTVA — MURSKA SOBOTA, KIDRIČEVA UL. 43. TEL. 21-343

Praznik naprednega tiska

5. oktobra 1934, torej pred tridesetimi leti je v Lendavi izšla prva številka Ljudske pravice, prvega legalnega glasila Komunistične partije Slovenije, namenjena širokim ljudskim množicam. Ta dan proslavljamo v Sloveniji kot praznik naprednega tiska, tistega tiska, ki je živo spremljal življenje delovnega človeka in tudi izražal njegove zahteve, opozarjal na njegove težave, ob tem ga pa tudi zavestno usmerjal v boj proti taki družbi, v kateri je bil le predmet izkoriščanja in v kateri tudi ni mogel pričakovati, da se bodo njegove želje, njegove zahteve uresničile in bo živel svobodno.

Ljudska pravica se je rodila v Prekmurju, toda ta časopis ni bil tipično prekmursko glasilo, saj je potrkalo na vrata širom po Sloveniji. Bil je časopis vsega slovenskega delovnega ljudstva, ki je v njem lahko prvič javno in odkrito spregovorilo o sebi. V Prekmurju se je rodil in tudi ne slučajno. Edvard Kardelj je ob 20-letnici izida prve številke med drugim takole opisal, zakaj je Ljudska pravica izhajala ravno v Prekmurju: »Spominjam se dobro razlogov, zakaj smo sklenili postaviti Ljudsko pravico v Prekmurje. Predvsem dva razloga sta bila odločujoča in sicer, prvič, da bi se vsaj v začetku odtegnili pozornosti cenzure, ki je bila v Ljubljani in drugih večjih centrih najostrejša in drugič, da bi postavili časopis tja, kjer je bilo tudi dovolj močno gibanje, ki bi ga lahko moralno in materialno podprlo. Ti pogoji so bili dani v Prekmurju, kjer je demokratsko gibanje ljudskih množic postajalo že močan faktor« (Obmurski tednik VI/39).

Prekmursko ljudstvo je časopis res podprlo, kar je bilo tudi popolnoma normalno, saj mu nikoli ni bilo dovoljeno spregovoriti o svojem življenju, njegovi samozvani duhovni voditelji pa tudi niso zastopali njegovih interesov. Bilo pa je tudi dovolj revolucionarno razgibano. Neuresničene zahteve in pričakovanja v revolucionarnem nastopu v letih 1918 in 1919 so ostala, toda v verskem tisku, ki je edini imel življenjsko pravico, niso prihajala do izraza. Vsak poskus, da bi pa prekmursko ljudstvo dobilo tako glasilo, v katerem bi lahko govorilo o tem, pa je bil v kali zatrt. To najbolj kaže Novi čas, ki je začel izhajati 1932, a že naslednjega leta je moral utihniti. Toda gospodarski in družbeni položaj na svetu in doma se je v bistvu spremenil in prekmursko ljudstvo več v Kleklu ni moglo iskati rešitve, še manj pa seveda v njegovih Novinah novih kačipotov.

Zato ni nič čudnega, da je podprlo izhajanje Ljudske pravice, ki pa je tudi le eno leto lahko izhajala v njegovi sredi, vendar pa je kljub temu opravila svojo nalogo. Jasno je opozorila tudi na to, da poti nazaj ni, da naraščajočega nezadovoljstva ni mogoče umiriti, poleg tega pa je prekmursko ljudstvo še tesneje povezala s slovenskim delovnim ljudstvom, kajti skoraj ni bilo vasi v Sloveniji, kamor ob najrazličnejših preprekah ne bi prišla Ljudska pravica. Ko pa je prenehala izhajati, se je naslednjega leta v sredi napredne mladine, ki so jo usmerjali komunisti, rodil Mladi Prekmurec, ki je kmalu pritegnil pozornost naprednih kulturnih delavcev širom po Sloveniji, po svoji usmerjenosti pa spada med tiste liste v Sloveniji, ki jih je usmerjala Partija.

Tako je prekmursko ljudstvo prispevalo dragocen delež revolucionarnemu gibanju in zato ima ta obletnica tudi širši pomen. To ni le praznik Prekmurja, temveč vse Slovenije, kakor so bila tudi revolucionarna prizadevanja del prizadevanj vsega slovenskega delovnega ljudstva. Upravičeno pa smo lahko ponosni na ta prispevek, ki nas pa lahko le vzpodbuja v izgradnji socializma in v ustvarjanju boljših življenjskih pogojev.

Štefan Balazič

S POSVETOVANJA PREDSTAVNIKOV ŠOLSKIH CENTROV ZA BLAGOVNI PROMET

Kadrovske in materialne težave

Pred dnevi je bilo v Murski Soboti posvetovanje Skupnosti šolskih centrov za blagovni promet, katerega so se udeležili direktorji vseh osmih slovenskih šolskih centrov, predstavnica republiškega zavoda za strokovno izobraževanje Zora Kolar, predstavniki republiške in okrajne gospodarske zbornice ter drugi.

Skupnost šolskih centrov za blagovni promet Slovenije je bila ustanovljena letos, poleg šol za prodajalce pa vključuje še poslovske šole, komercialne in aranžerske šole ter šole za odkupovalce in priučene delavce, ki delujejo v okviru posameznih šolskih centrov. V letošnjem šol. letu je v teh šolah vpisanih okrog 3.600 učencev v šoli za prodajalce, 200 v poslovske, 180 v komercialni, 16 v aranžerski šoli in 90 v šoli za priučene delavce. Dolžnost in naloga skupnosti je, da koordinira delo na posameznih šolskih centrih in skrbi za izvajanje enotnih učnih programov.

V razpravi o delovanju posameznih šolskih centrov so ugotovili, da obstojajo v tem času nekateri problemi, karakteristični za vse centre.

Učni načrti in predmetniki za poslovske šole so preozki in jih bo potrebno vsebinsko razširiti, saj zahteva poklic poslovodje obširnejšo raven izobrazbe. Zelo pereče je vprašanje nadzora in odgovornosti šol za prodajalce za izvajanje praktičnega pouka v trgovinah, za kar jim primanjkuje strokovnjaki in ma-

terialna sredstva. Strokovnjake bi lahko dobili le iz trgovske operative, ki za to delo ne kaže dovolj zanimanja, šolski centri za blagovni promet pa jih zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ne morejo za to delo stimulatивно nagraditi.

Finansiranje šolskih centrov za blagovni promet je eden izmed osrednjih problemov, saj skladi za šolstvo ne dajejo sredstev za ostale šole v okviru centrov, razen za šolo za prodajalce, čeprav sta šola za poslovodje in komercialna šola družbeno priznani us-

AKTIV KOMUNISTOV IZ GOSPODARSTVA V LJUTOMERU:

Oblika, ki se lahko uveljavi

Preteklo sredo se je sestal v Ljutomeru aktiv komunistov, ki delajo v gospodarstvu. Obravnavali so aktualna gospodarska vprašanja v zvezi z investicijami in tekočo problematiko.

Prisotni so se seznanili, kako potekajo glavna investicijska dela pri gradnji vinske kleti v Ljutomeru, industrijske hale pri Tehnostroju, nove pekarne pri regulaciji Ščavnice kakor tudi pri asfaltiranju cest in v obratu »Konus«.

Med drugim so obravnavali stanovanjsko izgradnjo ter bili mnenja, da bo potrebno v prihodnjih letih dati nekaj več sredstev predvsem za obnovo sedanjih stanovanj kakor tudi za kreditiranje zasebne stanovanjske izgradnje.

Aktiv komunistov s področja gospodarstva je obravnaval tudi vprašanje družbene prehrane. Večina kolektivov, ki se je doslej posluževala malic obrata družbene prehrane, je to opustila, in ponekod, kot na pr. v Tehnostroju, so si uredili lastno menzo. Na krajevni skupnosti v Ljutomeru so mnenja, naj bi se kolektivi še nadalje posluževali obrokov tople hrane, ki jih pripravlja obrat družbene prehrane.

V razpravi so omenili tudi nujnost adaptacije doma TVD

SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE V RADGONI:

Finansiranje šolstva

V četrtek je občinska skupščina v Radgoni obravnavala problematiko šolstva ter zavoda za pedagoško službo. Skupščinski razpravi sta prisostvovala tudi zvezna poslanca Francka Varlova in Niko Jesenovec.

V radgonski občini je letos 112 oddelkov s 3338 učenci, trenutno pa primanjkuje še vedno čez 20 učnih moči. V osmih oddelkih posebne šole je 96 učencev.

Poročilo, ki ga je podala pred skupščino predsednica sveta za šolstvo tovarišica Adamičeva je obravnavalo dokaj težko materialno stanje v

šolstvu. Poudarjeno je bilo, da bi rabili okrog milijardo dinarjev, če bi hoteli zgraditi novi šoli na Kapeli in v Radgoni ter obnoviti nekatera druga šolska poslopja tako, da bi omogočili enozmen-ski pouk ter celodnevno bivanje otrok v šoli. Občutno pa je tudi pomanjkanje stanovanj za učitelje, saj bi ob sedanjih razmerah rabili 30 stanovanj. Občina je dala letos 35 odst. proračunskih sredstev za funkcionalne izdatke v šolstvu, dočim sredstev za investicije nima.

Odborniki so poslušali tudi poročilo o delu Zavoda za prosvetno pedagoško službo v Murski Soboti, ki še vedno nima ustrezne strokovne zasedbe, čeprav se je stanje v zadnjem času znatno izboljšalo. S strani omenjenega zavoda je bil dan tudi predlog, naj bi v radgonski občini formirali iz dosedanjih sedmih vrtcev samo tri.

PRAZNOVANJE 20-LETNICE USTANOVITVE 1. PREKMURSKE PARTIZANSKE ČETE

Občinski odbor ZB v Lendavi pripravlja proslavo ob 20. obletnici 1. prekmurske partizanske čete. Proslava bo 20. oktobra v Strehovcih. Na njej bodo sodelovali obvezniki predvojaške vzgoje, ki bodo uprizorili improviziran napad. Aktiv ZM iz Strehovec pa bo pripravil kulturni program.

V vinogradih so že brači

vam priporočam

kolektiv trgovskega podjetja
prekmurski magazin
murska sobota

POTROŠNIKI NA PODEŽELJU BODO ŠE POSEBNO ZADOVOLJNI, če bodo ugodno nakupovali v bogato založenih poslovalnicah TRGOVSKEGA PODJETJA »PREKMURSKI MAGAZIN« IZ MURSKA SOBOTE

HAILE SELASIE V JUGOSLAVIJI

V torek dopoldne je prispel v Jugoslavijo po obisku v Rumuniji in drugih evropskih držav etiopski cesar Haile Selasie. Na pulskem letališču je predsednik republike Josip Broz Tito. Z letališča sta se državnik odpeljala z avtomobilom do Fazane, od tam pa z jahto »Podgorko« na Brion, kjer sta imela politične razgovore.

Državnika sta to ponovno srečanje izkoristila za izmenjavo mnenj o aktualnih političnih vprašanjih, o katerih bo čez nekaj dni razpravljala konferenca neangažiranih držav v Kairu. Obe državi spadata med pobudnike novega sestanka in so se gledišča predsednika Tita in cesarja Haile Selasia v veliki večini ujemale. Ob 14. uri je cesar Selasie s pulskega letališča odpotoval v Zenevo, od tam pa v London, od koder bo prišel na konferenco v Kairo.

KONFERENCA NEANGAŽIRANIH DRŽAV

Danes se bodo v Kairu sestali zunanji ministri neangažiranih držav in začeli pripravljati ter utrjevati dnevni red za konferenco, ki se bo začela 5. oktobra. Kairska konferenca se bo udeležilo 57 držav, od tega 45 polnopravnih in 12 opazovalk.

Sedanjí konferenci neangažiranih držav pripisujejo velik pomen. Pričakujejo predvsem, da bo mnogo prispevala k svetovnemu miru in razumevanju med državami. Tudi neangažiranim državam bo dala nov polet v njihovih prizadevanjih za reševanje mednarodnih političnih vprašanj. Pričakuje se, da bo dvignila val protestov tudi proti kolonializmu in rasnemu razlikovanju. Več držav si tudi prizadeva, da bi na konferenci govorili tudi v izboljšanju sodelovanja ne le med državami v razvoju in gospodarsko razvitimi državami, temveč tudi med deželami v razvoju samimi. Zato bodo verjetno voditelji držav opozorili na mednarodno trgovino in neugodne ekonomske situacije.

Na čelu mnogih delegacij bodo šefi držav. Tako bo tudi našo delegacijo vodil predsednik republike Josip Broz Tito.

ZAKLJUČKI OBISKA NOVOTNYJA

V soboto je predsednik ČSSR Novotny zapustil našo državo. V skupnem sporočilu o razgovorih med Novotnym in Titom je bilo povedano, da bo predsednik Tito obiskal Českoslovaško socialistično republiko. Nadalje govori sporočilo o tem, da sta oba predsednika izmenjala mnenja o mednarodnem položaju, govorila pa tudi o odnosih med obema državama. Na razgovorih z novinarji je predsednik ČSSR Novotny poudaril, da je s svojim obiskom hotel predvsem prispevati k razvoju še tesnejših odnosov in da je v času, ko je obiskal več krajev in delovnih organizacij ugotovil, da so za to dane vse možnosti. Predvsem je opozoril na gospodarskem področju na možnost kooperacije med jugoslovanskimi in češkimi podjetji, kar bi omogočilo lažje prodiranje tudi na svetovni trg.

Po obisku v Jugoslaviji, je v ponedeljek Novotny na čelu češkoslovaške partijske in državne delegacije odpotoval na več dnevni obisk na Madžarsko.

CIPER PRED OZN

Ciperska vlada je uradno zahtevala, da se ciprsko vprašanje vnese v dnevni red bližnjega zasedanja Generalne skupščine OZN, ki se bo začelo 10. novembra. Prave rešitve tega problema še ni, pa tudi glede samih potez ciprskih vlade so, po mnenju opazovalcev, nastopila nesoglasja. V zadnjem času se opaža predvsem nastopanje bivšega legendarnega voditelja oboroženega odpora na Cipru generala Grivasa, ki se očitno ne strinja s tem, da Makarios išče pomoč pri Sovjetski zvezi.

Priznati delovno dobo borcem članom KDZ

Na območju radgonske občine živi 656 članov ZB. Priznано dvojno delovno dobo pred 9. 9. 1943 ima urejenih 151 borcev, po tem datumu pa 79. Od skupnega števila članov ZB je 315 kmetov, od teh pa ima priznано dvojno delovno dobo 98. Vsi borci kmetje so bili člani KDZ, ki pa so bile pred leti razformirane.

Vsaj za Pomurje je problematika članov ZB v apški dolini specifična. To so bili po osvoboditvi člani takrat formiranih kmetijskih delovnih zadrug in kot doseljenci z Dolenske, Notranjske in drugih niso dajali v zadrugo lastne zemlje, marveč zemljo, ki so jo dobili v obdelavo v okviru KDZ. Večina borcev je že starejših, ne morejo pa se upokojiti, ker nimajo priznane delovne dobe za ves čas, ko so delali v kmetijski obdelovalni zadrugi.

Od leta 1957 naprej je bilo v tem predelu nešteto intervencij s strani občinskih forumov, toda brez uspeha. Ob likvidaciji kmetijskih obdelovalnih zadrug leta 1953 je bila večina prejšnjih zadrugnikov prisiljena, da prevzame zemljo, za živino in za inventar pa da plačajo določeno odškodnino. Prav to je bilo za marsikaterega borca usodno, saj se je tako pod silo razmer moral navezati na zemljo, in ironija vsega tega: nekateri so bili kritizirani najprej zato,

ker niso hoteli v zadrugo, ostali pa kasneje zato, ker niso hoteli iz zadruge.

Občinsko priznavalnino dobiva trenutno 20 članov ZB in to od 5 do 10 tisoč dinarjev mesečno. Veliko število borcev je bolnih in od skupnega števila 656 borcev išče stalno zdravniško pomoč 89 odst. borcev. Oni, ki so v stalnem delovnem razmerju, nimajo z zdravljem večjih težav, problemi pa so z borci — kmetovalci katerih zdravstvena zaščita je v izključni finančni pristojnosti občine, kar terja prav tako ustrežnejše rešitve, predvsem v tem smislu, da se vsem borcem zagotovijo tudi v pogledu zdravstvene zaščite enaki pogoji. Za okrajno priznavalnino, ki

jo dobivajo po posebnem statutu okrajnega odbora ZB NOV (ta je za borce, ki so bili že prva leta NOV vsaj na položaju komandanta bataljona ali na podobnih funkcijah ter za predvojne revolucionarje), so v radgonski občini predlagali 12 borcev, priznavalnina pa je dodeljena samo štirim.

Problem borcev radgonske občine so tudi stanovanjske razmere. Posebna komisija je ugotovila, da 20 stanovanj nikakor ne odgovarja. Tu gre predvsem za družinske hiše, last SLP, ki razpadajo in so potrebne nujnih adaptacij. Računajo, da bi rabili za to okrog 6 milijonov dinarjev, kajti nekaj sredstev so pripravljene prispevati stanovalci sami.

Pri vsej tej problematiki borcev gre torej za priznanje delovne dobe borcem, zaposlenim v nekdanjih kmetijskih obdelovalnih zadrugah. To je povprečno 5 let težkega, pogostokrat celodnevne dela. Kljub neštetim intervencijam v preteklih letih, naj bi to vprašanje uredili, pa na občini v Radgoni vztrajajo, da v republiški kot zvezni skupščini to vprašanje ponovno obravnavajo.

Glede na težino problemov borcev v radgonski občini bi bilo prav, če bi se s tem vprašanjem seznanila tudi republiška komisija za ugotavljanja stanja borcev NOV.

jm

RAZPRAVA O STATUTU ZKJ V LJUTOMERSKEM TEHNOSTROJU

Potrebno je biti bolj aktiven

Osnovna organizacija Zveze komunistov v Ljutomerskem Tehnostroju je ena najmočnejših v občini, saj šteje 26 članov. Pred dnevi so tudi v tej organizaciji razpravljali o predlogih za spremembe in dopolnitve statuta ZKJ. Res, niso dali nobenega predloga k že obstoječim, toda pogovorili so se o delu ter o metodah dela, predvsem v duhu predvidenih sprememb statuta, ki jih bo obravnaval tudi kongres ZKJ. To pa je verjetno več vredno kot brezplodna razprava o tem, kako so posamezni predlogi za spremembo statuta formulirani.

Ugotovili so, da bo potrebno izboljšati predvsem odnose ter dati v bodoče poudarek individualni odgovornosti. Nekateri so bili mnenja, da se je utrdila med komunisti navada, da je pogostokrat boljše, če do nekega vprašanja ne zavzameš svoje-

ga stališča. Ko pa so obravnavali vprašanje večje demokratizacije v Zvezi komunistov, so bili mnenja, da je uspešno delo organizacije kot celote kakor tudi posameznikov odvisno predvsem od aktivnosti in samoiniciativnosti. Premajhno upoštevanje slednjega se vidi tudi v čakanju na direktive od zgoraj.

Največ razprave pa so posvetili kadrovanju. Zelo realno so ugotavljali, kje so vzroki, da se število članov Zveze komunistov v njihovi organizaciji ne poveča. Večina je bila mnenja, da je vzrok v preveliki zaprtosti in premajhnem vplivu posameznih komunistov na svoje okolje. Ugotavljali so, da je kadrovanje na ta način, da »kadruje« nekdo od vodilnih uslužbencev slabo in da ne more roditi pravih uspehov. Predvidajo, da bodo sprejeli v kratkem okrog 8 novih članov. Glede na dosedanje uspehe pri kadrovanju so posamezniki nekoliko skeptični, enotni pa v tem, da se v bodoče vsi člani zavzemajo za notranjo utrditev organizacije.

Na razpravo o statutu so povabili tudi nekomuniste, toda odziva ni bilo, kar po mnenju članov ZKJ potrjuje, da je potrebno v delu organizacije več širine in da je tre-

ba prenesti boj za partijske principe v vse organe upravljanja, ob čemer pa so prav tako ugotavljali, da komunisti niso dovolj aktivni in zato tudi ne preveč na tekočem z dnevnim dogajanjem v kolektivu.

Organizacija Zveze komunistov v Ljutomerskem Tehnostroju je torej v razpravi o statutu načela najbolj življenjska vprašanja metod dela.

-jm

JUTRI V LENDAVI SEJA OBČINSKE SKUPŠČINE

Odborniki bodo med drugim obravnavali zdravstveno problematiko v občini in priprave na jesensko setev.

Poročilo o jesenski setvi ugotavlja, da je letos potrebno vložiti veliko več prizadevnosti in naporov ter tako doseči čim manjšo odvisnost od klimatskih pogojev. Semena in umetna gnojila so v glavnem že zagotovljena. Potrebno bo le premagati zaostalo miselnost, ki škoduje tako naprednemu kmetijstvu kot tudi celotni družbi. Po programu kmetijskih zadrug bodo v lendavski občini letos posejali 1.209 ha pšenice, 33 ha ječmena in 229 ha rži.

NEKATERI PROBLEMI ZM LENDAVSKE OBČINE

Aktivizem zaradi denarja

Predkonferečno obdobje narokuje aktivom Zveze mladine dolžnosti, katere zanemariti bi bilo enako, kot obsoditi aktivne na popolno nedelavnost v prihodnji medkonferenčni periodi. Problem, o katerem razpravlja trenutno

vsak mladinski aktiv lendavske komune, so vodstveni kadri.

Poglavje zase so mladinski aktivni na osemletnih solah. Člani teh so sorazmerno mladi in brez mentorske pomoči ne morejo opraviti nalog in tako uspešno delovati v mladinski organizaciji. Vprašanje mentorstva smo dolgo časa obravnavali na različnih nivojih in forumih. Dokončna rešitev je bila, da naj mentorstvo prevzame mlajši učiteljski kader. Zaradi pomanjkanja učnih moči in njihove preobremenjenosti, mladi šolniki neradi sprejemajo mentorstvo. Končno je občinska skupščina Lendava odobrila vsakemu učitelju, ki bo vodil mladinsko organizacijo na šoli, poseben dodatek k mesečnim prejemkom. Ta znaša pet točk ali 750 dinarjev mesečno. Vendar se učiteljski kader še vedno otepa mentorstva; zdaj z izgovorom, da je 750 dinarjev mesečno premalo. Občinski komite ZM v Lendavi vidi rešitev v večji stimulaciji mentorjev.

Ob vsem tem se nehoti vrne vprašanje, ali naj postanejo učitelji plačani aktivisti? Zakaj potem tudi aktivisti drugih vaških družbeno političnih organizacij ne zahtevajo višje osebne dohodeke? Prav je, da človeka, ki marljivo in z zavzetostjo dela v družbeno političnem življenju za njegov trud in uspehe nagradimo. Toda to naj bo nagrada in ne zagotovljen osebni dohodek, katerega dobi vsak za delo v svojem poklicu, na delovnem mestu.

J. Sabjan

Predsednik Novotny med obiskom v naši državi

KOMUNISTI LENDAVSKE OBČINE

Javnost v delo ZKJ

Že na plenumu občinskega komiteja ZK Lendava so udeleženci razpravljali o javnosti delovanja članov ZK. Poudarili so, da je potrebno več pozornosti posvetiti idejnemu izobraževanju članov.

Zdaj, ko potekajo razprave o bodočem delu v Zvezi komunistov Jugoslavije, o spremembah statuta ZK, se v vedno več osnovnih organizacijah v delovnih organizacijah pa tudi v vaških organizacijah govori o dajanju poudarka javnosti delovanja komunistov. Mnenja so tudi, da nosi vsak član ZK vedno več odgovornosti za delo osnovne organizacije, kakor tudi izvedbo nalog — politič-

nih ali gospodarskih na vaši, oziroma v delovni organizaciji. Med številne predloge spada tudi mnenje, naj bo ZK idejno-politična sila, ki se ne sme zapirati sama vase, ampak naj usmerja delovanje, analizira skupne probleme in vodi široko zastavljene akcije.

Na sestankih osnovnih organizacij pa tudi nedavni plenum občinskega komiteja Lendava je ugotovil, da je naša

Zveza komunistov dosegla že tolikšno idejno čistost, da religija ne predstavlja v delovanju ZK nikakršnih problemov. Konkretnih predlogov k spremembi statuta ZKJ v len. področju doslej še ni bilo. Menijo le, da bi bile potrebne pri občinskih komitejih posebne komisije, ki bi probleme področja analizirale in tako pomagale pri kompleksnem delu ter obravnavanju perečih vprašanj.

Posebej poudarjajo pomembnost medsebojnega obveščanja osnovnih organizacij in komitejev.

JAVNA TRIBUNA V RADGONI:

Vrsta vsakdanjih problemov in pogledov v prihodnost

Preteklo sredo zvečer se je zbralo v dvorani Delavske univerze v Radgoni kakih 80 ljudi na javni tribuni. Obravnavali so stanovanjsko in komunalno izgradnjo mesta. Kaj je predvsem zanimalo Radgončane? Delno naj odgovorijo na to sama vprašanja, ki so jih zastavili na javni tribuni.

- Kje bo novi most čez Muro?
- Kako je z nadaljnjo izgradnjo Elrada in ali naj se celotni objekti preselejo na Trate?
- Kako je s prispevki občanov za dograditev nekaterih cest v mestu?
- Ali se zagotavljajo istočasno z gradnjo stanovanj tudi investicije v komunalne objekte?
- Ali ne bi bilo primerno, da vplača vsak posamezni investitor toliko, koliko bodo znašali komunalni stroški v posameznih gradbenih okoliših?

Ing. Holc je zbranim najprej v glavnih obrisih razložil nadaljnji urbanistični razvoj Radgone, ki bo imela čez 30 let okrog 5 tisoč prebivalcev. S tem v zvezi je poudaril, da bo potrebno zgraditi letno 30 novih stanovanj, skupni stanovanjski fond pa naj bi znašal čez 30 let 1200 stanovanj. V zadnjih štirih letih je bilo zgrajenih v Radgoni blizu 150 novih stanovanj, od tega 62 zasebnih. Celotno mestno zemljišče bi obsegalo čez trideset let okrog 60 hektarov, v okviru sedanjega razvoja mesta pa so predvideni posamezni gradbeni okolišji, ki že imajo svoje zametke.

V razpravi o lokaciji Elrada sta bili omenjeni dve varianti. Ali naj se razvija Elrad na sedanjem mestu ali pa naj se v celoti preseli čez železnico. Večina prisotnih je bila za selitev. To predvsem iz razloga,

ker je čez železniško progo mnogo več možnosti za širitev podjetja, pa tudi zato, da industrijski objekt ne bi stal sredi mesta.

Najbolj obširno pa so občani razpravljali o komunalni izgradnji. Navedena je bila ugotovitev, da graditelj zasebne hišice plača 30 tisočakov v komunalni sklad, s tem pa lahko z vso upravičenostjo zahteva, da mu komunalna uredi cestišče in ostale komunalne naprave. Ta sredstva pa so seveda preskromna. Lani je bil uveden v Radgoni tudi krajevni samoprispevek. Doslej je bilo vplačanih na ta račun okrog 200 tisoč dinarjev in nekateri so bili mnenja, da je to izraz prevelike komodnosti in da bi bilo potrebno bolj energično nastopati proti tistim, ki svojih obvez še niso poravnali. Predlagali so, naj bi občinska skupščina najela kredit za izgradnjo komunalnih objektov, u-

pravni odbor komunalnega sklada pa naj bi sklical razgovor z vsemi vplačniki v ta sklad in naredil obračun dosedanjih del. Ugotavljali so tudi, da plačajo investitorji v Spodnjem Grisu 160 do 200 tisoč dinarjev v komunalni sklad, oni, ki gradijo izven središča mesta, pa največ 50 tisoč, čeprav so stroški za komunalne storitve pri drugih mnogo višji.

Ob koncu se kratak komentarček k javni tribuni. Če je bila tematika te javne tribune že po svojem značaju nekoliko bolj obširna, pa bo verjetno v prihodnje prav in primerno, da se na takih razgovorih občani porazgovorijo vsakokrat le o nekaj problemih, kar bo dajalo tribuni pečat izčrpnosti in vzbudilo večji odmev povsod tam, kjer bodo o problemih, načetih na javni tribuni, tudi polnoveljavno sklepali. Predlog je: več in manj!

-jm

Izobraževanje in vzgoja trajni potrebi

Delavska univerza v Murski Soboti postaja vse bolj specializirana strokovna ustanova za izobraževanje in vzgojo odraslih ter mladine, ki po končanem osemletnem šolanju ne nadaljuje izobraževanja v srednjih in drugih šolah. Pri tem delovanju pa delavska univerza uveljavlja sodobno metodologijo proučevanja potreb, programiranja, organizacije vzgojno-izobraževalnega procesa in vrednotenje rezultatov svojega dela. Kot samostojni vzgojno izobraževalni zavod delavska univerza razvija družbeno, strokovno in splošno izobraževanje občanov s ciljem, da jih usposobi za življenje in delo ter vestransko razvije njihovo osebnost v skladu s težnjami in potrebami naše družbene stvarnosti.

Izhajajoč iz spoznanja, da sta izobraževanje in vzgoja trajni potrebi človeka, je delavska univerza v preteplem obdobju razvila več oblik izobraževalne dejavnosti. V minulnem obdobju 1963/64 je družbeno izobraževanje zajelo v različnih izobraževalnih oblikah (politične šole, sindikalna politična šola, seminarji za organe samoupravljanja in gospodarstvu in družbenih službah, za člane ZK, predavanja o delavskem gibanju, o zunanji politiki, družbenem sistemu SFRJ itd.) okrog 7.500 občanov v soboški občini. Različne oblike strokovnega izobraževanja je v pretekli sezoni obiskovalo nad 320 delavcev ali 3,9% vseh zaposlenih. Za izredne slušatelje mariborskih višjih šol pa je DU organizirala 19 seminarjev, ki jih je obiskovalo 93 občanov. Splošno izobraževanje, kateremu je DU posvečala v preteklem obdobju precej skrbri, je zajelo okrog 17% vsega prebivalstva v občini. Splošno izobraževanje je zajelo na eni strani množična predavanja (prometna vzgoja, obrambna vzgoja, kmetijska in zdravstvena predavanja itd.), na drugi strani pa daljše izobraževalne oblike kot so šole za življenje, šole za starše, zdravstveno gospodinski tečaji, tečaji za vaško mladino in druge. Če k tem oblikam še dodamo diskusijske večere, literarne večere, gledališke predstave, kino-predstave in druge, lahko ugotovimo, da se jih je udeležilo v izobraževalni sezoni, ki je za nami, kar 58 tisoč občanov. Samo kino-predstave je obiskalo okrog 46 tisoč občanov!

Tudi v izobraževalni sezoni, ki je pred nami, bo delavska univerza organizirala omenjene oblike izobraževanja na vseh področjih, jih celo raz-

NA ROKAVU MURE

Kolišče »Bobri« dograjeno

Ravenski predel Prekmurja s svojimi razpotegnjenimi travniki, lenimi potoki, z vodami, v katerih se ogledujejo sramežljive vrbe, predvsem pa neskončnost vzbujajoča ravnica, je področje posebne lepote. To je lepota, ki v sebi skriva vso melanholijo tod živečega ljudstva, ves čar skrivnostne preteklosti in temperament sedanjih generacij.

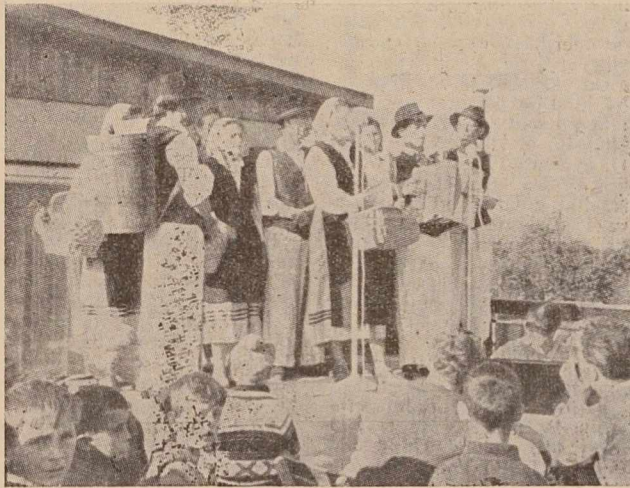
Idiliko in lepoto svojega kraja so spoznali člani delovnega kolektiva KZ Črenšovci. Uvideli so, da je pravzaprav škoda, da to naravno bogastvo ostaja neizkoriščeno. Delovnega poleta črenšovskim kmetijcem ne zmanjka, to moramo omeniti že kar na začetku. No, in ker jim ne zmanjka tudi idej, so pričeli na rokavu Mure v Doljni Bistrici v okviru programa turističnega društva graditi kolišče.

Sicer pa, mimogrede povedano, člani kolektiva KZ Črenšovci vsestransko pomagajo napredku in razvoju domačega kraja. V svojem kraju so hoteli imeti tudi izletniško točko, kjer bi se zbirali počitka potrebni ljudje od blizu in daleč. Denarja za gradnjo je bilo malo, zato je kolektiv pljunil v dlani, zbral gradbeni material, pljunil še enkrat in pričel graditi — sam.

Prosti popoldnevi so se spremenili v žuljave popoldneve. In v »bereg« je rasel turistični dom. Najprej je iz vode štrlelo samo 67 kolov. V slabih treh mesecih je kolišče »Bobri« doživelo svojo rojstvo. Kolišče Bobri je namreč naslov novega turističnega objekta. Ker bo v soboto doživelo tudi svoj krst, si ga

širila in uvedla še nove, saj je med občani in člani delovnih kolektivov čedalje večje zanimanje za vse vrste izobraževanja.

Po treh letih obstoja delavske univerze pa so se izkristalizirali tudi nekateri problemi in ugotovitve, ki vsekakor vplivajo na uspešnost dela te ustanove. Še vedno je živa težnja delavcev le po formalnem izobraževanju za pridobivanje kvalifikacij, ki naj predvsem zagotovijo višji položaj in osebne dohodke, kar je nedvomno posledica tega, da niti splošno, niti strokovno znanje na delovnih mestih ne vrednotimo pravilno. Sedanji sistem nagrajevanja v mnogih primerih ne stimulira v zadostni meri znanja in delovne sposobnosti, zato pa tudi vodstva in posamezniki v delovnih organizacijah najraje sprejemajo le krajše informativne oblike izobraževanja. Delovne organizacije tudi nimajo potrebnih analiz in pregleda nad usposoblje-

Prejšnjo nedeljo je bila v Ljutomeru vinska trgatev

nostjo svojih delavcev, največkrat tudi ni izdelanih perspektivnih načrtov potreb za kadre.

V občini je tretina ljudi, ki niso končali osnovne šole in prav toliko takšnih, ki imajo končano samo osnovno šolo kar kaže, da je splošna izobrazba nizka in zato je otežkočeno tudi nadaljnje strokovno in družbeno izobraževanje. Ta ugotovitev pa zahteva načrtno izobraževanje, saj le po tem lahko organiziramo tudi nadaljnje oblike družbenega in strokovnega izobraževanja. Takšnega izobraževanja pa je nedvomno najbolj potrebna mladina, posebno tista, ki ostaja po končani osemletki doma.

Nadaljnji razvoj sistema delavskega in družbenega opravljanja je nedvomno odvisen od nivoja družbeno-ekonomske in politične razgledanosti občanov in proizvajalcev, zato naj bo to izobraževanje skrb slehernega delovnega kolektiva, celotne naše družbe. Izobraževanje odraslih in tudi druge oblike izobraževanja pa zahtevajo znatna materialna in denarna sredstva, ki jih bo mogoče dobiti le ob udeležbi delovnih organizacij, občinske skupščine in posameznikov. Zdravstveno, tehnično, kulturno-estetsko in poljudno-znanstveno izobraževanje v različnih oblikah pa naj bo prilagojeno željam posameznikov in konkretnim potrebam področja, kjer človek dela, in okolja, v katerem

živi. Če bo delavska univerza v prihodnje uspeła zadostiti tem številnim potrebam, v veliki meri je to odvisno tudi od sodelovanja vseh ostalih činiteljev v občini, je to dokaz, da dobiva izobraževanje iz znanje v naši družbi mesto, ki mu pripada.

K. S.

V V. Polani je odprta stalno razstava naprednega tiska

S POSVETOVANJA V MURSKI SOBOTI

Socialnemu delu mesto v statutih

Pred dnevi je bilo v Murski Soboti področno posvetovanje o socialni dejavnosti v statutih krajevnih skupnosti, ki ga je na pobudo republiškega sekretariata za socialno varstvo sklicala skupščina okraja Maribor. Posvetovanju so prisostvovali predsedniki in sekretarji krajevnih skupnosti skupščin, družbeno-političnih organizacij ter socialni delavci vseh štirih pomurskih občin, predstavniki občinskih ci.

Na posvetovanju so obširno razpravljali o socialnem delu in socialni dejavnosti na območju krajevnih skupnosti ter poudarili, da morajo ta vprašanja dobiti pomembno mesto v statutih KS.

Te dejavnosti naj se organizirajo v okviru krajevnih skupnosti zato, ker so tu najbližje posamezniku in njegovim potrebam in jih bo zato torej v tem okviru tudi najlažje zadovoljiti. Če bodo krajevne skupnosti hotele reševati socialna vprašanja na svojem področju in če bodo hotele to dejavnost še naprej razvijati je nujno, da bodo dobro spoznale strukturo prebivalstva, probleme prebivalstva in angažirale za reševanje teh člane krajevnih skupnosti na eni strani, na drugi strani pa se bodo morale zavzemati za ureditev materialne osnove, ki jo ta dejavnost potrebuje.

Socialno dejavnost in delo v krajevnih skupnosti bo potrebno razvijati v naslednjih smereh: splošna socialna preventivna dejavnost, individualna preventivna dejavnost in reševanje že nastalih socialnih problemov ali sodelovanje pri teh. Vse te različne smeri razvoja socialne dejavnosti na območju posamezne krajevne skupnosti pa bodo zahtevale

različne oblike in metode dela v različnih pogojih in krajih. Zato bodo posamezne krajevne skupnosti razvijale različne oblike te dejavnosti na različnih področjih. Ta področja pa zajemajo varstvo otrok, pomoč družini in skrb za prizadete skupine prebivalstva. To pa bo zahtevalo nadaljnje razvijanje že obstoječih ustanov ter oblik uslužnostne dejavnosti tam, kjer pa teh še ni, jih bo potrebno ustanavljati.

Seveda bo tako široko področje dela zahtevalo potrebne strokovne plačane in prostovoljne kadre, statuti KS pa

Z LETNE MLADINSKE KONFERENCE V BOGOJINI

Neizpolnjene naloge

Nedavno je bila letna konferenca v mladinskem aktivu Bogojina. Udeleženci, prisotna je bila velika večina članov, so po referatu in poročilih konkretno in zavzeto razpravljali o neizvedenih nalogah iz minulega obdobja. Žal se diskusija, kot tudi delo aktivov, ni razvijalo v širokem območju dela Zveze mladine. Delo tega aktivja je v glavnem omejeno na kulturno-prosvetno dejavnost in šport; pa še ta razvija med toliko mi le nogomet, kljub temu, da so v Bogojini dani pogoji še za razne paboge. V celotnem medkonferenčnem obdobju v delu tega aktivja ni zaslediti niti najmočnejšega uspeha na področju idejno-politične dejavnosti. Sola za življenje je med bogojinsko mladino naletela na nezainteresira-

nost. Kot šola za življenje, idejno-politično delo in druge skupne akcije, so po vsej verjetnosti neuspešne zaradi miselnosti starejših generacij, ki imajo na mladino zelo velik vpliv.

Mladina v Bogojini sodeluje v vseh vaških organizacijah in kljub temu je med temi in mladinskim aktivom zelo malo sodelovanja (če iz-izvzamemo prave), kar izvira iz gledanja na Zvezo mladine. Opora tej trditvi je dejstvo, da sta se mladinske konference udeležila le dva predstavnika izmed vseh vaških organizacij. Predvsem bi se moral konference udeležiti predstavnik osnovne organizacije ZK, kajti ta mora iskati svoj kader prav v mladini, zato pa tudi skrbeti za njen ideološki vzpon.

malec, ki je recimo v inozemstvu, ali porok sam. Res, žalostni poroki!

BOLJ ENOSTAVNO ALI VEČJA ZMESNJAVA?

Zadnje čase so se razširile govorice o omejitvi oziroma celo ukinitvi potrošniških posojil. Na komunalni banki sodijo, da do ukinitve ne more priti. Pač pa obstajajo predlogi, naj bi kreditirala v večji meri kot doslej trgovska podjetja. S tem bi kreditiranje bolj poenostavilo, vprašanje pa je, v koliko bodo v trgovskih podjetjih ugotavljali kreditno sposobnost posojiljemalcev, pri čemer lahko pride še do večjih prezadolžitvev. Toda, če bo ta predlog realiziran, prepustimo vse ostalo trgovini sami. Do konca letošnjega avgusta so naša trgovska podjetja kreditirala potrošnike za 69 milijoni dinarjev.

Zakaj zadnje čase velik naval na potrošniške kredite? V banki ugotavljajo, da so povod temu govorice o restrikciji kreditov, velika stanovanjska izgradnja v zasebnem sektorju, povečana potrošnja gospodinskih in drugih trajnih predmetov, predvsem pohištva. Za nakup av-

tomobilov trenutno ni velikega povpraševanja po kreditih, ker ni dovolj avtomobilov. Do konca avgusta so izdali za avtomobile 425 posojil v znesku 197 milijonov dinarjev.

DENAR BODO ZAMENJALI?

Marsikoga so uplašile tudi govorice, da bodo zamenjali denar. Res bo prišel v obtok nov denar, toda na banki ne vedo ničesar o tem, da bi denar zamenjavo razvrednotili. To je delno tudi vplivalo na nekoliko manjši dotok hranilnih vlog v zadnjem času. Sicer pa je Pomurje baje edini predel v Sloveniji, kjer so potrošniški krediti znatno višji od hranilnih vlog. Za to so nekateri objektivni razlogi, predvsem v nižjih osebnih prejemkih zaposlenih, kakor tudi ostalega prebivalstva. Koncem avgusta je bilo na območju soboške komunalne banke 809 milijonov dinarjev hranilnih vlog in 9284 vlagateljev. Od tega je vezanih, to je vlog pri katerih se vlagatelj zaveže, da dalj časa denarja ne bo dvignil, za 159 milijonov dinarjev. Vloge so se od konca leta 1962 povečale za 321 milijonov dinarjev. -jm

30 let »Ljudske pravice«

»Ljudska pravica«, ki je začela izhajati 5. oktobra 1934 pod uredništvom Miška Kranjca v Dolnji Lendavi, je bila med kmečkim ljudstvom glasnik misli delavsko-kmečke vzajemnosti.

Čeprav je bila namenjena v prvi vrsti delovnemu ljudstvu podeželja, je seglo po njej tudi rudarsko in industrijsko delavstvo. Tako so — kolikor je cenzura dopuščala — prihajala v njej do izraza tudi stremjenja in zahteve delavskega razreda. Poleg dopisov o perečih vprašanjih naše vasi zasledimo v njej tudi dopise o težkem življenju in boju delavcev, dalje o tem, kako doseči enotnost delavskih množic po obratih in enotno strokovno gibanje s ciljem izgraditve kompaktne delavsko-kmečke fronte v boju z reakcijo. Mnogo dopisov je bilo seveda zaplenjenih, posebno takih, ki so propagirali akcijsko enotnost delavcev, kmetov in mladine za doseg demokracijskih svoboščin.

Se bolj pomembna pa je bila »Ljudska pravica« zaradi pravičnega postavljanja narodnostnega vprašanja. Kakor se je na eni strani odločno borila za upravičene slovenske narodne zahteve, tako je podpirala tudi pravičen boj ostalih zatiranih narodov Jugoslavije ter boj mednarodnih ljudskih množic proti imperalizmu in fašizmu, propagirajoč široko ljudsko fronto svobode proti fašizmu. Kot taka, si je kljub velikim težavam, ki si jih danes komaj predstavljamo, utrila pot tudi med Slovence na avstrijskem Koroškem in med Slovence pod Italijo. Preko srbskih in hrvaških študentov ljubljanske univerze, članov Zveze komunistične mladine Jugoslavije, pa je zvedelo zanj tudi hrvaško in srbsko ljudstvo. V Banja Luki je prišlo celo do poskusa izdajanja časopisa z istim naslovom v srbskem prevodu: »Narodna pravda«. Časopis je bil tiskan v cirilici in je bil namenjen predvsem srbskim kmetom Bosne. »Narodna pravda«, ki je začela izhajati 15. julija 1935, je bila zatarta hkrati z lendavsko »Ljudsko pravico« septembra 1935. »Narodne pravde« so izšle le štiri številke oziroma tri, ker je bila zadnja (3/4) dvojna. Dejstvo, da je »Ljudska pravica« (kot edini progresivni list) obšla ukrepe, ki jih je dr. Korošec kot notranji minister podzveljal proti progresivnemu tisku in proti njej posebej (glavarja dr. Kartina, ki »Ljudske pravice« v Dolnji Lendavi ni pravočasno zatrl, je dal celo kazensko

premestiti, namesto njega pa postavil dr. Bratino s striktno nalogo, naj takoj zatre »Ljudsko pravico«, dokazuje, da se je skupina, zbrana okrog »Ljudske pravice«, čutila že dovolj močno za resnejši odpor proti represalijam diktatorske oblasti.

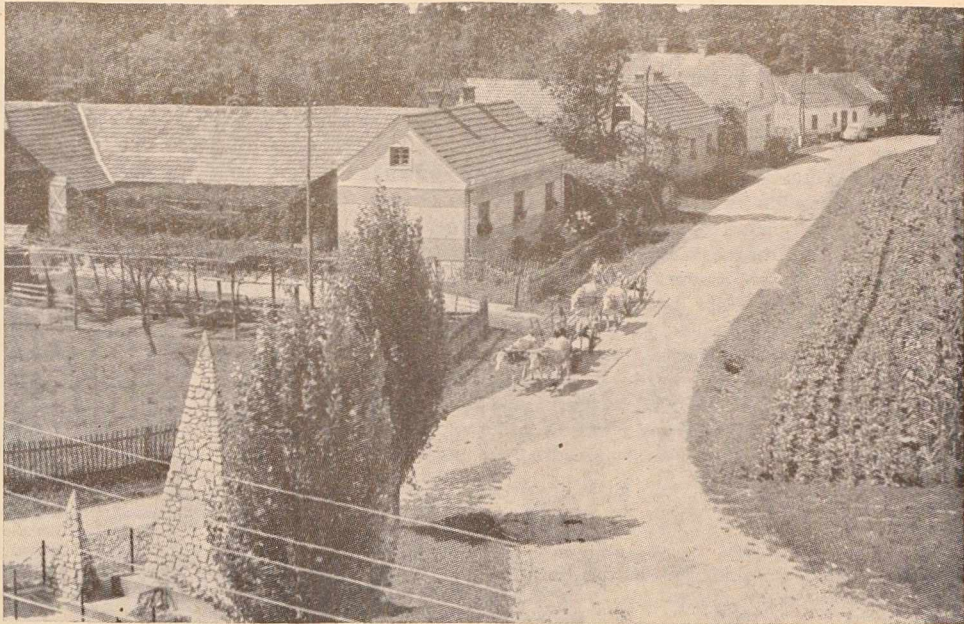
Že nekaj tednov po zaplenbi celotne izdaje prve septembrske številke (1935) v Dolnji Lendavi je »Ljudska pravica« začela izhajati v Ljubljani. En mesec po njeni preselitvi v Ljubljano 24. novembra 1935, je bil v Celju sestanek predstavnikov skupin »Slovenske zemlje«, »Bojevnika« in »Ljudske pravice«, na katerem je bilo sklenjeno formiranje enotnega slovenskega kmečko-delavskega gibanja z enotnim glasilom. V tej zvezi je »Ljudska pravica« razpisala anketo o imenu novega skupnega glasila. Velika večina naročnikov treh listov je tudi za skupno glasilo predlagala naslov »Ljudska pravica«, utemeljujejoč svoj predlog s tem, da je najbolj priljubljena in razširjena. Ker bi to pomenilo še večjo afirmacijo skupine »Ljudske pravice«, je skupina »Slovenske zemlje« ta predlog odbila, čeprav je bila tudi bojevniška skupina za skupno glasilo z imenom »Ljudska pravica«. Pravi plebiscit za »Ljudsko pravico« pa je bil izveden po njeni prepovedi leta 1936. Pole s podpisov proti prepovedi so zaupniki pošiljali na naslov Aleksa Markišiča, dopisnika »Politike« v Ljubljani (Markišič je za časa NOB padel v Srbiji kot komandant bataljona in proglasili so ga za narodnega heroja.) Pri pregledu pol, ki jih je Markišič imel skrite v uredništvu »Jutra«, smo ugotovili okrog 20.000 podpisnikov (v zvezi s tem je nastala pomota, češ da je imela »Ljudska pravica« 20 do 30.000 naročnikov, v resnici pa je imela toliko bralcev, saj je znano, da so »Ljudsko pravico« čitali kolektivno v krožkih). Oblast je ostro nastopila proti zbirateljem podpisov, mnoge je celo zaprla in kaznovala. Toda zbiratelji niso popustili, marveč so vložili tožbo na upravno sodišče v Celju in dosegli legalizacijo podpisne akcije.

Namesto »Ljudske pravice« je začel ponovno izhajati »Bojevnika« (ki je v smislu »Celjskega dogovora« prenehal izhajati) z gradivom poslanim »Ljudski pravici«. Toda naročniki »Ljudske pravice« s to rešitvijo niso bili zadovoljni in po dveh številkah smo prenehali z izdajanjem »Bojevnika« namesto prepovedane

»Ljudske pravice«

Poskušali smo za tem izdajati »Ljudsko pravico« s pristankom HSS v Zagrebu, toda dr. Maček na ta predlog ni pristal. Delegaciji, ki se je zaradi »Ljudske pravice« zglasila pri dr. Mačku, ni nič pomagalo sklicevati se na dejstvo, da je prav skupina »Ljudske pravice« ob petomajskih volitvah 1935 omogočila nastop združeni opoziciji v Sloveniji. Tako je propadel poskus izdajanja »Ljudske pravice« v Zagrebu, pač pa je po vzoru »Ljudske pravice« začela 1. 1937 v Zagrebu izhajati »Seljačka misao«, list za »politička, kulturna i prosvetna pitanja sela«. Ta list je izdajalo levo krilo hrvaškega kmečkega gibanja, ki je iskreno sodelovalo s skupino »Ljudske pravice«. Čeprav je bil dr. Maček takrat še v opoziciji proti beograjskemu režimu, ni mignil niti s prstom, ko je policijska oblast pri 22. številki list zatrla.

Po tem, ko je 11. oktobra 1939 »Seljačka misao« v Zagrebu zopet začela izhajati, so se tudi izdajatelji »Ljudske pravice« odločili, da začno v Zagrebu z izdajanjem »Nove

Velika Polana je rojstni kraj Ljudske pravice. Danes je njen obraz drugačen, kot pred 30 leti. Nove hiše, družbeni prostori, v hiši M. Kranjca pa je stalno odprta razstava naprednega tiska. Vaščani v teh dneh praznujejo, vas pa bo tudi na zunaj pripravljena za nedeljsko slavlje.

ljudske pravice«. Prva in edina številka je izšla 15. decembra 1939. Zatrla sta jo dr. Šubašić in dr. Maček. Prizanesla pa nista niti »Seljački misli«, ki jo je do prepovedi izšlo le 11 števil, torej le polovico toliko, kolikor jih je lahko

izšlo pod Stojadinović-Korošćevim režimom 1. 1937.

Tudi po zagrebškem neuspehu izdajatelji »Ljudske pravice« niso mirovali. Toda kmalu so morali ugotoviti, da so bile vse legalne možnosti izčrpane. Bilo je treba misliti

Kje in kako je izhajala Ljudska pravica

no rekonstruirati vsebina te poslednje številke, ki je izšla v Lendavi, pa se je izgubila med vojno. Sicer pa v letniku 1935 Univerzitetne knjižnice ne manjka nobena druga številka.

Od vključno 18. številke dalje je »Ljudska pravica« izhajala v Ljubljani pri Blasniku. Med 16. številko z datumom 17. avgusta 1935, ki so jo dobili še vsi naročniki, in 18. številko z datumom 18. oktobra 1935, ki je bila dostavljena vsem starim naročnikom in razen tega še okrog 1000 novim, je bil dvomesečni presek. V resnici je bil ta presek krajši, ker je v septembru izšla, kakor že omenjeno, tudi 17. številka, ki je bila zaplenjena.

Selitev in reorganizacija »Ljudske pravice« je trajala torej šest tednov. Od 6. oktobra 1935 do konca leta je v Ljubljani izšlo sedem števil in vse so ohranjene. Zaplenjena v celoti ni bila nobena, ker je takrat »Ljudska pravica« še imela preventivno cenzuro.

Kakšne težave je »Ljudska pravica« morala premagovati leta 1936 v Ljubljani, dokazuje najboljše naslednji podatki: od devetih tiskanih števil so bile zaplenjene kar štiri, in sicer: 3., 3a., 5. in 6. Takoj moram pojasniti, da se številki 3 in 3a ne razlikujejo mnogo od številke 3b, ki ni bila zaplenjena in ki je ohranjena. Prav isto velja za številko 5, ki je bila zaplenjena, in številko 5b, ki ni bila zaplenjena in je ohranjena. Toda prav okolnost, da se te številke ne razlikujejo mnogo, pa so vendar bile zaplenjene, dokazuje, da so zaplenjevali »Ljudsko pravico« samo zato, da bi jo uničili. Najboljši do-

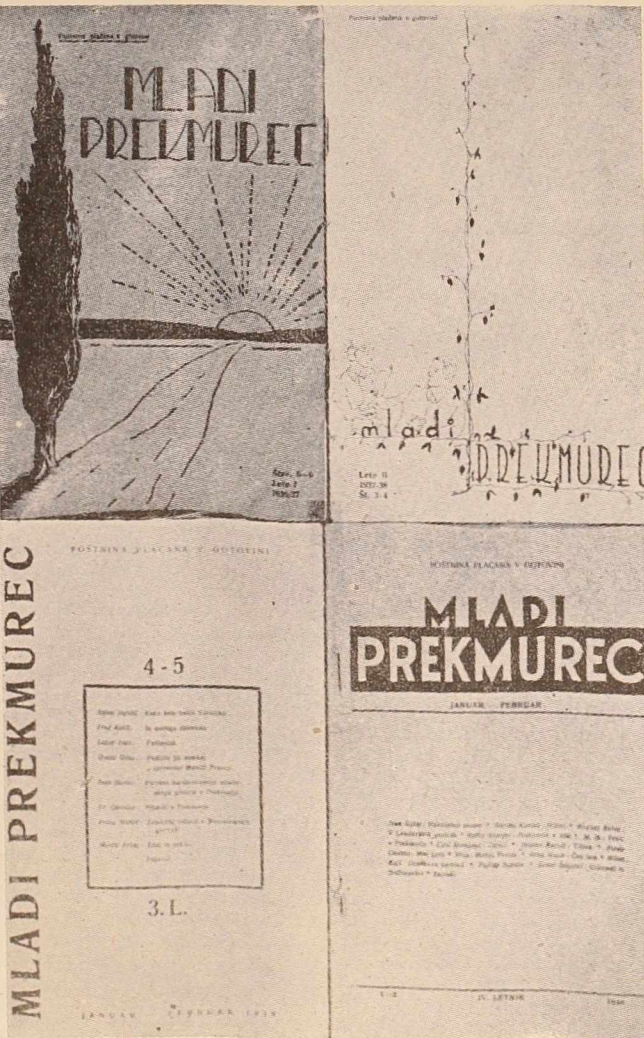
kaz za to nam je 6. številka, ki je izšla samo s citati iz drugih časopisov in je kljub temu bila zaplenjena. To je bilo 18. marca 1936. leta. Še isti dan je bil izdan odlok o prepovedi »Ljudske pravice« z motivacijo, da je bila trikrat v enem mesecu zaplenjena. Vest, da je »Ljudska pravica« prepovedana, je prineslo tudi »Jutro«, toda dopisniki so kar naprej pošiljali dopise in naročniki naročino. Na hitro potem ni bilo mogoče izdati novega časopisa, kakor se je to zgodilo pozneje, ko so namesto »Ljudske pravice« nekaj časa izhajali naslednji tedniki: »Stara pravda« in »Delavski list«, »Slovenska zemlja« pod geslom »za staro pravdo« in »Kmečka sloga«.

Po daljšem presledku je potem izšla ena številka nove »Ljudske pravice« 15. decembra 1939, leta v Zagrebu. Priprave za to številko je vodil osebno tov. Edvard Kardelj. V začetku leta 1941 je »Ljudska pravica« začela izhajati ilegalno. Izšlo so tri številke. Prva konec januarja, druga sredi februarja in tretja konec februarja 1941. leta. Po en izvod teh »Ljudskih pravice« hrani Univerzitetna knjižnica. Predvsem je treba poskusiti najti vsaj en izvod 17. številke »Ljudske pravice«, ki je izšla, kakor že omenjeno, prve dni septembra 1935. leta v Lendavi in en izvod 6. številke, ki je izšla 18. marca 1936 v Ljubljani.

IVAN KREFT

Ljudska pravica, 9. oktobra 1949.

OPOMBA: 17. številko Ljudske pravice so kasneje našli v študijski knjižnici v Mariboru. To je tudi edini izvod.

S prenehanjem izhajanja Ljudske pravice v Prekmurju — 6. marca 1936 je izšla zadnja številka — ni bilo več mogoče pokopati gibanja, ki je bilo odločilno za izhajanje lista. Še več, to gibanje je postalo med izhajanjem Ljudske pravice že tako pomembno, da je tovariš Kardelj lahko v svojem pismu »Prekmurškemu ljudstvu ob 20-letnici Ljudske pravice« zapisal ugotovitve: »Prekmurško ljudstvo je dalo listu vso politično in materialno podporo.« In prav v tem je tudi eden izmed vzrokov, da je izšla že sredi junija 1936. leta poskusna številka Mladega Prekmurca, mesečnika dijaškega odseka Sokolskega društva v M. Soboti. To glasilo pa se že z drugim in naslednjim letnikom dostojno vključuje v borbo, ki jo je tedaj vodilo delovno ljudstvo, v borbo, ki jo je usmerjala in vodila komunistična partija.

Vsebinsko preusmerjanje Mladega Prekmurca so spremljali strupeni napadi Kleklo-

Med številkami Mladega Prekmurca

vih Novin, Straže v viharju in drugih podobnih glasil. Mladi Prekmurec je bilo glasilo mladim in prvenstveno namenjeno njim. Beseda mladi nam je bila sinonim za vse napredno usmerjene ljudi. Napadom tiska so seveda sledile prepovedi posameznih ravnateljev o razširjanju glasila na njihovih zavodih. Tako je bilo nekaj časa tudi na soboški gimnaziji. Ali tudi to ni moglo zapreti vseh vrat. Večina poverjenikov je bila zelo iznajdljiva in po svoje hrabra in te lastnosti so mnogi ohranili tudi v najtežjih dneh med okupacijo. Tudi velika večina sodelavcev Mladega Prekmurca je aktivno sodelovala v NOB in skoraj četrtina jih je padla ali pa ostala v fašističnih taboriščih smrti.

Mladi Prekmurec je našel pot tudi med ostalo mladino,

predvsem med kmečko organizirano v aktivnih Društvih kmečkih fantov in deklet, med temi smo imeli mnogo bralcev in tudi precej naročnikov. Pošiljali smo ga tudi v svet: na Madžarsko (o njem je napisal obširnejšo poročilo v reviji »Vasi zemle« dr. Avgust Pavel), v Prago, v Pariz in nekaterim našim izseljencem oziroma sezonskim delavcem.

Izšli so štirje popolni (vsako leto po 10 števil) letniki skupno na 600 straneh revialnega formata. Številka je izšla povprečno v 1000 izvodih.

V prvem letniku je bilo 20 sodelavcev s 44 prispevki in v zadnjem že 34 sodelavcev z 61 prispevki; pri tem pa niso upoštevani prispevki za književna poročila in »paberke«. Vsebinsko preusmeritev še posebej karakterizira, da je število pesmi ostalo v vseh

na ilegalno izdajanje. Partija je imela v tem času — konec 1. 1939 — sicer že svojo ilegalno tiskarno pri Ivanu Novaku v Tacnu, toda na tiglu na ročni pogon je bilo možno tiskati le male formate, medtem ko so naročniki, predvsem kmečki, želeli »Ljudsko pravico« s tradicionalno vsebino in obliko. (Se ljubljanski »Ljudski pravici« so nekaj časa prigovarjali, češ da se po obliki razlikuje od lendavske, čeprav smo storili vse, da bi se čim manj razlikovala.) Sele po preselitvi tiskarne v jeseni 1. 1940 v hišo Toneta Dežmana, Sadinja vas št. 27, in povečanju tigla, so bili ustvarjeni pogoji za ilegalno tiskanje »Ljudske pravice« na običajnem formatu. Dejstvo, da so za ilegalno »Ljudsko pravico« pisali članke tov. Miha Marinko, Kardelj, Kidrič, Bebler, Tone Tomšič, in drugi in da so jo tiskali tiskarji, kot so bili dr. Dušan Kraigher, Lojze Kebe in Biba Röck, dovolj zgovorno priča, kako važen list je to bil. Tiskali pa so jo v tiskarni, ki sta jo pripravila med drugimi Tomo Brejc in Franc Leskovšek. Ta tiskarna je služila tudi potrebam CK KPJ, saj se je v njej tiskal tudi »Proleter«, material V. partijske konference in celo Deklaracija KP Italije v italijanskem jeziku (1940 l.).

V tej tiskarni so izšle tri številke in z njimi je predvojna doba »Ljudske pravice« zaključena.

15. januarja 1943 je »Ljudska pravica« začela izhajati v Dolomitski tehnik kot partijsko glasilo. Tudi sedaj je pri pripravi sodeloval tov. Edvard Kardelj, ki je, kot znano, kljub mnogim odgovornim funkcijam posvečal veliko skrb in časa našemu tisku. Tako je bil leta 1941 v osvobojenih Užicah urednik »Borbe«

Po osvoboditvi je »Ljudska pravica« bila do 1. julija 1. 1951 partijski dnevnik, zatem pa partijski tednik do 23. maja 1953, ko je 1. junija 1953 zopet postala dnevnik in je izhajala do združitve s Slovenskim poročevalcem v »Delo« 1. maja 1959. Tako združena je dočkala svoj tridesetletni jubilej.

Ljutomerčani o svojem vodovodu

V našem listu smo že pisali o potrebi gradnje novega vodovoda v Ljutomeru. Tokrat objavljamo o vodi in vodovodu mnenja nekaterih Ljutomerčanov, ki jih je zbral naš sodelavec.

ANGELA ČISAR: — Stanujem v drugem nadstropju. Od srede junija do danes nam primanjkuje voda. Ponoči poskušamo dobiti kakšen liter užitne vode. Enake probleme imamo tudi na šoli, kjer otroci nimajo pitne vode. Predlagam, naj bi ojačali pritisk in vodo filtrirali.

TILČKA TRUDEN: — Čeprav stanujem v prvem nadstropju, vse poletje nismo imeli v stanovanju vode. Kolikor pa voda je, ni užitna. Ob deževju je sicer več vode, toda ta je rjava in neuzitna. Predlagam, da bi razpisali za vodovod notranje posojilo.

SOBOŠKI UČITELJSKI NA DELOVNI AKCIJI

Dijaki soboškega učiteljskega se bodo v začetku meseca oktobra udeležili delovne akcije. Na Vinogradniškem gospodarstvu Kapela bodo pomagali pri trgatvi.

Sredstva, ki jih bodo dobili za opravljeno delo, bodo uporabili za zaključno maturantsko potovanje. Akcija bo trajala dva dni. Organizirati nameravajo še več podobnih akcij.

Drobne iz Šalovec

Z novim šolskim letom so se tudi na osemletki v Šalovcih začele težave zaradi manjkajočega učiteljskega kadra. V prejšnjih letih so zaradi pomanjkanja učiteljev nastajale težave predvsem pri izvajanju predmetnega pouka. Tudi letos si nihče ne more ustvarjati rožnatih upov. Uprava šole je namreč prisiljena družiti po dva razreda v en oddelek. Dosedaj so zaradi nepredelane in na hitro predelane snovi nastajale težave pri učencih, ki so nadaljevali študij na srednjih šolah. Tudi letos bo potrebno mnogo poštrevnosti s strani učiteljev, da se ti primeri ne bodo ponovili.

Gradbeno podjetje »Remont« iz Gornjih Petrovc je med letnimi počitnicami uredilo odtok vode iz kletnih prostorov novega šolskega paviljona. Učenci upajo, da bodo v njih lahko uredili delavnice tehničnega pouka. Na žalost pa še marsikaj drugega ni v redu, Tako npr. razpokani zidovi, odkrušen omet, zarjavele kljube in drugo. To gradbenemu podjetju nikakor ni v čast in reklamo, saj je bila otvoritev šole komaj lani ravno v teh dneh.

Učenci so pospravljali pridelke z zemljišča šolske zadruge. Krompir, fižol, zelje, paradižnik, kumare, zelje, korenje, peteršilj in ostale povrtnine so dobro obrodile.

V PO in ZM ter PRK še vedno vlada počitniško mrtvilo. Vendar bodo organizacije v kratkem spet postale aktivne. Tudi šolska knjižnica se bo v kratkem odprla. -kš.

MARICA STEBIH: — Predlagam, da bi pri zimskem kopališču uredili vodnjak, ki bi zadostoval vsaj toliko časa, dokler ne bo vode iz zajetja v Lokavcih. Krajevni prispevek za vodovod naj bi bil uveden ne samo v Ljutomeru, marveč tudi v okoliških krajih, smatram pa, da bi nekaj sredstev morale dati tudi gosposarske organizacije.

NACE ŽUNIC: — Stanje glede vode je kritično predvsem zaradi tega, ker lahko povzroči nalezljiva obolenja. Pri tem pa niso prizadeti samo prebivalci, marveč tudi vsa živilska industrija. Kako naj izdajamo odloke o čistoči, ko pa nimamo dovolj vode? Pred dvema leti smo zgradili mestno kopališče, ki pa je že dva meseca zaprto zaradi pomanjkanja vode.

FERDO PIHLAR: Pred približno 90 leti je bil speljan s Kamenščaka vodovod v Ljutomer. Napravljene so bile 3 pipe in od tod so si prebivalci mesta nosili vodo v stanovanja. Predlani je bila kapaciteta starega vodovoda po-

PESKOVCI

Cesto Petrovci — Peskovci — Šalovci so pred kratkim opremili s prometnimi znaki. Bil je že skrajni čas, kajti kljub temu, da je cesta III. reda, je razmeroma zelo prometna, kar predstavlja bliznjo med Šalovci in Petrovci. Na žalost je bila letos na debelo posuta s tolčencem in je zaradi tega težko prehodna predvsem za živino.

V SOBOŠKEM PIONIRSKEM DOMU

Hrani se 150 dijakov

V letu 1960 je stanovanjska skupnost v Murski Soboti na pobudo Društva prijateljev mladine organizirala prostore s kuhinjo, kjer so še isto leto pričeli s kuhanjem enolončnic. Predvsem se vsa leta tu hrani mladina, ki se vozi ali stanuje v Murski Soboti. V poletnih mesecih se število aboniranih zmanjša, ko pa se prične pouk na šolah, se zopet zviša, tudi do 200. Do nedavnega je v teh prostorih doma pionirjev bilo organizirano varstvo otrok, ki pa se je zaradi pomanjkanja dvorišnih prostorov ukinilo. Letos so preuredili kuhinjske prostore in opremili jedilnico, kar je nedvomno spremenilo notranji izgled prostorov. Tudi zunanjo okolico nameravajo urediti. Pri tem poslovanju so največji problem primerni skladišni prostori, ki bi jih lahko koristili.

Za šolsko in ostalo mladino je dom primeren prostor, kjer se lahko shajajo posebno tis-

večana, vendar vse to ne zadošča hitro naraščajočim potrebam. Novi vodovod, za katerega so opravljena prva dela, bo za Ljutomer velika pridobitev.

TONE TRUDEN: — Za gradnjo novega vodovoda bi se morali odločiti že prej, kajti zgradili smo nov 32-stanovanjski blok in vrsto drugih stanovanjskih objektov, ki potrebujejo vodo, zato bo potrebno vodovod čim prej urediti. Menim, da bi bilo potrebno najeti posojilo pri republiškem vodnem skladu, iskati pa moramo tudi druge oblike zbiranja sredstev.

FRANC RAJNAR: — Že za časa okupacije je bilo ugo-

V KMETIJSKI ZADRUGI KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU:

Uspešno proizvodno sodelovanje

Kmetijska zadruga Križevci pri Ljutomeru je v lanskem letu vključila v proizvodno sodelovanje 335 hektarov zasebnih zemljišč, dočim so pridelali kmetovalci seno in deteljo v pogodbenem odnosu z zadrugo na 375 hektarih. Tako so si omogočili večji stalež živine.

Zelo skrbne pa so bile tudi priprave na letošnjo jesensko oranje. Predvidevali so 300 hektarov pšenice, toda že do 15. septembra so sklenili pogodbe za 350 hektarov. Priprave na setev so potekale vse od junija naprej, ko so se kmetijski tehniki pogovorili s kmetovalci o gnojilih ter o vrstah semena za setev. Največje povpraševanje je bilo za sorto leonardo, etoile de choisy in san pastore, manj pa za rusko sorto bezostaja. Po podatkih iz sredine tega meseca bodo zamenjali kmetovalci okrog 50 ton semenske pšenice. Skupno bodo porabili tudi 355 ton umetnih gnojil, kar da povprečje 1015 kg na hektar. Kmetijska zadruga se je tu-

tovljeno, da je v okolici Lokavca dovolj vode. Zato smo izvedli v novem vodnjaku tudi poskusno črpanje. Predračunska vsota za gradnjo vodovoda je 200 milijonov dinarjev, gradnjo pa bi lahko realizirali v dveh letih. Najprej je potrebno zgraditi črpalnico, cevovod in rezervoarje. Ko bomo imeli to, bomo imeli v sedanjem vodovodnem omrežju dovolj dobre vode. Za tem bo potrebno rekonstruirati sedanje vodovodno omrežje in napeljati nove cevovode v okoliške vasi. Preko komunalnega sklada bomo pričeli zbirati sredstva, računamo pa tudi na pomoč širše vodne skupnosti, republiških skladov in na bančno posojilo.

3.000 komadov piščancev — brojlerjev zakoljejo v 8 urah po normi v soboškem Agromerurju. Več o tem ste lahko brali v eni zadnjih števil. Foto: D. Obal

Lažniva propaganda z rdečimi trakovi

Zvedeli smo, da se med ljudmi širi govorica o neki pomoči za člane slepih. Gre namreč za zbiranje rdečih trakov z ovitkov škatele cigarete. Po mnenju nabiralec, bi član organizacije slepih dobil psa vodiča, če se nabere tri kilograme teh rdečih trakov. Zato smo zaprosili za pojasnilo podpredsednika osnovne organizacije zveze slepih v M. Soboti, tov. Antona Kosa, ki nam je dejal:

»O zadevi zbiranja rdečih trakov šport filter vam lahko povem, da gre v tem primeru za propagando večje prodaje tovrstnih cigaret na račun slepih. Enaki primeri so se pojavili tudi drugod, proti katerim pa so primerne ukrepi. Vsem tistim, ki so tej akciji nasledili, se v imenu organizacije slepih za njihov trud pri zbiranju lepo zahvaljujem. Mislim, da takšnih akcij v naši socialistični družbi ne sme biti, saj so vendar slepi del naše skupnosti in po svojih močeh prinašamo svoj delež za blaginjo naših narodov. Prosim, da v bodoče kakršne koli nabiralne akcije za slepe javite osnovni organizaciji za slepe v Murski Soboti, kajti vse take nezakonite akcije osenčujejo našo organizacijo.

V vednost tobačnim prodajalnam pa, da bomo proti njim pokrenili pravni postopek, če bodo še naprej propagirali tovrstno prodajo na račun slepih.«

Reševalna četa pri Nafti

Ni še minilo leto, kar so sprejeli pri Proizvodnji Nafta 4 ruske reševalne aparate RKK — 2 m. Reševalna četa šteje 12 ljudi, v glavnem zaposlenih na obratu Degazolizacije Metanola. Imeli so teoretične in tudi praktične vaje. Meseca junija 1964 so imeli tudi zaključne izpite, katere so vsi z uspehom opravili.

Pred kratkim so imeli praktične vaje na rudniku M. Središče skupno s tamkajšnjo reševalno četo, ki je nedavno tudi vrnila obisk v Lendavi. Pri zadnjem požaru v skladišču trgovine z železom so reševalci imeli tudi resno akcijo

in sta Horvat Jože in Sabo Stefan požrtvovalno preprečila večjo škodo.

Reševalna postaja je v prostorih tovarne Metanola. Podjetje Nafta ima precej razumevanje do reševalcev in jih tudi finančno podpira in tako omogoča razvoj in nabavo opreme. Tako je četa pred kratkim dobila kisikovo pretočno črpalko in ji ne bo potrebno več pošiljati jeklenk na polnjenje v Ruše.

Člani imajo redno dvakrat na mesec praktične vaje, da tako ohranijo kondicijo in znajo delati z aparati hitreje in boljše. Š. K.

Bralci-bralcem v presojo

Onemogočena nam je bila edina zabava

Tovariši uredniki!

V Veržuju imamo za zabavo le klubski televizor in kino. Vendar še to razvedrilo nam je bilo onemogočeno.

V soboto, 19. oktobra ob pol osmih zvečer je pregorela varovalka v transformatorski postaji. Veliko ljudi je takrat moralo prižgati sveče ter čakati, da se bo okvara popravila. Onemogočeno je bilo tudi predvajanje filma v kinu.

Poiskal sem takoj upravniško pošto ter ga prosil, naj telefonira na dežurstvo, da bi popravili varovalko.

Vendar me je zavrnil z naslednjim odgovorom: »S tem dežurstvom po imam jaz že slabe izkušnje. Kljub temu, da bi šel sedaj telefonirat, bi bilo vse zastoj. Izgovor bi bil, da bo dežurni električar že popravil.«

Sprijaznil sem se z besedami upravnika pošte ter se na-

slednji dan okrog poldneva napotil k dežurnemu električarju tov. Puklavcu v Križevce. Tudi od tod sem se vrnil brez uspeha. Stanovanje je bilo zaklenjeno. Sosedu so mi povedali, da je že jutraj odpotoval in da se bo vrnil do popoldanske kino predstave, takrat ga bodo pa takoj opozorili, da mora v Veržuju popraviti varovalke.

Med tem časom je šel raznašalec časopisov tov. Fras Janez v Ljutomer na RTP. Tudi ta vrata dežurnega so bili zaklenjena.

Kasneje smo telefonirali v RTP Ljutomer. Tam nam je dežurni odgovoril, da se naj obrnemo na dežurnega v Križevce. Klicali smo v Križevce, pa se ni nihče javil. Šel sem zopet osebno k dežurnemu električarju v Križevce.

Njegova žena mi je odgovorila, da on sedaj tega ne bo šel popravljati, ker ima dopust podjetja za mu teh popravil ne plača. Razen tega mi je še dejala, da ga je že prišlo prositi več ljudi iz Veržuja in Banovec.

Tako so bile vse prošnje, vsi napor, vsa telefoniranja zaman.

Naj omenim to, da je v pitlišču v Veržuju okrog 450 glav živine, katero je bilo zaradi te prekinitve težko napojiti, ker ni delovala vodovodna črpalka za napajanje živine.

Veliko ljudi je čakalo dve noči s prižganimi svečami, veliko jih je zastoj čakalo pred kinom še na edino zabavo, ki jo v naši vasi nudimo delovnemu človeku, vsi le zaradi enega dežurnega električarja.

Mnogi se niso niti jezili, le vzdihovali. Taka stvar je v Veržuju že stara tradicija. Janez Ferenc, Veržej, 163

četku svoje poti« (uvodna beseda uredništva in uprave v poskusni oziroma prvi številki, do iskanja človeka in prevzemanja obveze, da bo glasilo skrbelo za »širjenje in poglobljanje razumevanja pravih demokratskih, svobodnih načel po vzgledu rajnega prezidenta Masaryka« (uvodnik v drugi letnik), do Bilance v zadnji številki četrtega letnika, kjer pa je že izrečeno, da imajo same svoje delovne roke, ne morejo delati bilanc, ker jim ne dovolijo, da bi spoznali prave vzroke za svojo stalno negativno bilanco, saj »nekdo drugi računa; čim večje je pomanjkanje tem nižje so mezde in daljši delavnik: to pa vse skupaj ustvarja le dobro bilanco« — je pot dozorevanja nove generacije, je krepitev vpliva in vloge, ki so jo pri tem imeli komunisti. Od števila do številke je postajal izviritejši ne urednik, ampak kolektivno uredništvo, kar se je seveda tudi odražalo v vsebini objavljanih razprav.

Načeta in analizirana so bi-

la nekatera tedaj za to pokrajino in sploh za napredno gibanje zelo pomembna vprašanja: potujčevanje v Prekmurju (Kokolj); žgoča satira na tedanje klevetanje Sovjetske zveze —Kako je Pavliha videl in opisal Prekmurje (Miško Kranjec); o mladinskem gibanju in problemih mladine (Begar, Čačinovič); o taborih napredne mladine v obmejnih krajih; Hungarizem in mađarstvo (B. Borko); narodno vprašanje v Prekmurju (K. M.); razčiščenje starega vprašanja o umetnosti književne uporabe narečja. (F. Kováč, M. Ravbar), Liškova nedokončana žgoča razprava —Nekoliko obračuna; vedno več je bilo razmišljanj o posebej perečih vprašanjih kot o agrarni reformi, socialni strukturi prekmurskih vasi (Fr. Trdko), o sezonskem izseljevanju v Prekmurju. (Sidika Perš).

Taka vsebina vsekakor ni bila voda na mlin vladajočim in zato je cenzorjev svinčnik večkrat divje zaplesal po pripravljenem gradivu. V zad-

nji številki četrtega letnika je bila objavljena Kajuhova (Drago Jeran) pesem: V nočeh pred vstajenjem..., kateri je cenzor odsekal zadnje vrstice.

Iz leta v leto se je zviševalo število sodelavcev, ki niso bili iz Prekmurja. Poleg nekaterih že omenjenih so sodelovali še: Fran Albreht, Anton Ingolič, Julij D. Kontler, Milena Petovar, Tone Cufar, Erna Muser, Branko Rudolf, dr. Maks Snuderl, dr. Roman Savnik, Dušan Bravničar itd. V času, ko se je v okviru Meddržvenega odbora in seveda tudi na osnovi splošnega gibanja začelo združevanje vseh naprednih sil proti grozeči fašistični nevarnosti, so nekateri povabljeni odbili sodelovanje zaradi svoje svetovne nazorske opredelitve.

Po vsem tem je Miško Kranjec upravičeno zapisal: Prevzem drobnega mesečnika Mladega Prekmurca in njegova popolna preusmeritev je samo neizbežna poslednost vsega, kar se je v Prekmurju v letih pred drugo svetovno

vojno dogajalo. A tudi Mladi Prekmurec je začel preraščati odročni prekmurski svet. S tem pa se je Prekmurje naposled tudi duhovno vključilo v slovenski občestveni svet. zgodovinska naloga je bila pred svojo izpolnitvijo. (Besede iz sive davnine — v knjigi Ob naprednem tisku).

Glasilo ni imelo nekega posebnega tiskovnega fonda niti mecen. Naročnina ni zadoščala za stroške (honorarjev ni bilo) in primanjkljaje smo krili s prispevki, ki so jih pošiljali bralci oizroma z denarjem, ki smo ga zbrali z občasnimi nabiralnimi akcijami. Čeprav je bilo to glasilo proti koncu svojega izhajanja že jasno opredeljeno, so bili zelo redki primeri, da bi si zaradi javnega mnenja upal kateri izmed bogatih zapreti vrata pred sicer nezaželenimi gosti z nabiralno poljo.

Zadnja številka je izšla v že zelo napetih dneh leta 1941. Preden smo plačali številko (dolga je znašal nekaj čez 1000 dinarjev), so Soboto že zased-

RTV
Ljubljana

Nova Gorica : Sobota 2:2 (1:1)

Nogometaši Sobote so minulo nedeljo gostovali v Novi Gorici in se v prvenstveni tekmi SNL pomerili z domačo enajstorico. Srečanje se je končalo neodločeno 2:2 (1:1).

NOVA GORICA : SOBOTA 3:1 (1:0)

V prvenstveni tekmi SML so mladinci Sobote v Novi Gorici nepričakovano doživeli svoj prvi letosnji poraz. V prvem polčasu so bili sicer v rahli terenski premoči, katere pa niso izkoristili. Domačini so pršli v vodstvo v sredini prvega polčasa, ko je obramba Sobote prepočasi reagovala na hiter proti napad.

V drugem polčasu je bila igra v glavnem enakovredna, vendar so domačini zmagali le zaradi nesigurne obrambe Sobote, ki je dosegla dva avtogola. Edini zadetek za Soboto je dosegel Skraban.

mo, da od tam redko katero moštvo prinese točke. Toda nogometaši Sobote so tokrat zaigrali pošteno in bi z malo več sreče lahko odnesli tudi obe točki. Začetek je pripadel gostom, ki so nevarno oblegali vrata domačinov, vendar je napad igral nekoliko prepočasi in preveč raztreseno, da bi lahko pretrsel mrežo Nove Gorice. V času velike premoči Sobote so domačini nepričakovano pršli v vodstvo. Hlede je pobegnil obrambi Sobote in ostro streljal na gol. Zog je Vrdjuka odbil, pritekel je Leban in dosegel vodstvo. Nato je Sobota nekoliko popustila, vendar se kmalu otresla pritiska domačinov in preostali del prvega polčasa imela rahlo terensko premoč. Samo minuto pred koncem prvega polčasa je prišlo do spremembe rezultata. Hrvat II je iz razdalje

Uspel teniški tečaj v Murski Soboti

Te dni je bil v Murski Soboti končan sedemdnevni začetni teniški tečaj, ki ga je organiziral teniški sektor TVD Partizan s pomočjo Ob ZTK Murska Sobota in ob pomoči TK Branik iz Maribora, ki je dal na razpolago inštruktorja in zvočnike. Tečaj se je udeležilo 38 fantov in 14 deklet, to je skupaj 52 tenišnikov v starosti od 10 do 18 let, vodil pa ga je inštruktor TK Branik iz Maribora Branko Stajner. Tečaj

II. REPUBLIKA ODOBKARSKA LIGA — VZHOD

ČRESNJEVEČ : LJUTOMER 1:3

Odbojkarji Ljutomera so minulo nedeljo gostovali v Čresnjevcu in se v prvenstveni tekmi II. republike odbojkarjske lige pomerili z domačo ekipo. Ljutomerčani so tokrat zaigrali dobro in pošteno vodstvo ter zasluženo zmagali z rezultatom 3:1, ter tako osvojili prvi dve točki v jesenskem delu prvenstva. Za Ljutomer so nastopili: Pušnjek I, Pušnjek II, Kumpersček, Kranjc, Pihler in Cop.

PRIJATELJSKI NOGOMET

SKS Rakičan : Učiteljice 3:3
SKS Rakičan : SSV 2:7
Sobota : Nafta 6:1
Nafta : Sobota
POKALNE NOGOMETNE TEKME
Olimpija (D. vas) : Zvezda 3:5
Mladost (Centiba) : Svoboda 4:0
Graničar (Benica) : Himno 3:0

OKRAJNA ROKOMETNA LIGA — VZHOD

PORAZ LENDAVE V RADENCIH

V četrtem kolu vzhodne okrajne rokometne lige so najbolj presenetili Radenci, ki so nepričakovano visoko premagali enega od najresnejših kandidatov za prvo mesto, ekipo Lendave. Preseneča pa tudi visoka zmaga Radgona v Krogu, medtem ko sta bili zmage Velike Nedelje nad Ljutomerom in ESS nad Mladincem pričakovane. Tako sta po četrtem odigranem kolu ostali neporaženi le ekipa ESS in Velika Nedelja.

Rezultati IV. kola:
Radenci : Lendava 16:7
ESS : Mladinci 26:8
V. Nedelja : Ljutomer 31:9
Krog : Radgona 13:24

Tabela:	ESS	4	4	0	121:64	8
V. Nedelja	4	4	0	0	93:38	8
Lendava	4	3	0	1	66:64	6
Radgona	4	2	0	2	86:72	4
Radenci	4	2	0	0	55:80	4
Mladinci	4	1	0	3	74:86	2
Krog	4	0	0	4	55:101	0
Ljutomer	4	0	0	4	55:101	0

14

V začetku druge svetovne vojne, v sezoni 1941/42 so nogometaši SK Mure iz Murske Sobote nastopili v prvem razredu Sekeseferhvarske podzveze. V tej ligi so nastopala moštva Zalaegerszeg, Sombathelyja, Varpoleta, Sijofoka, Celdomolka in Sarvara. Prvo leto tekmovalja nogometaši SK Mure niso predstavljali vidnejše vloge in so po končanem tekmovalju zasedli sredino tabele. Tudi v naslednji sezoni 1942/43 so nastopali v isti ligi, vendar mnogo bolj uspešno. Tokrat so namreč postali prvaki te lige in se kvalificirali v II. zvezno nogometno ligo. Za nogometno enajstorico Mure, ki je osvojila naslov prvaka Sekeseferhvarske podzveze, so tokrat nastopili: Jandl (Benčik), Kukanja, Ropoša, Dešković I, Klanjšček, Dešković II, Hamori, Benčik, Kerčmar, Sarkezi in Zambo.

Kot novi član II. zvezne nogometne lige je SK Mura dosegla zadovoljive rezultate vendar zaradi vojne tekmovalje ni bilo odigrano do konca. Nogometaši ASE (SK Lendava) so nastopili v sezoni 1941/42 v Sombathelyski nogometni podzvezi, v kateri so nastopili manj znani klubi. Takrat so v tem tekmovalju odigrali vodilno vlogo nogometaši Levante (Zalaegerszeg), Bordžar (Sombathely) in Vašuta (Celdomolek). V tem tekmovalju je moštvo Lendave zavelo drugo mesto. V naslednji tekmovalni sezoni se je moštvo SK Lendave okrepilo z nekaterimi kvalitetnimi igralci, vendar kljub temu ni zabeležilo vidnejšega uspeha. V Sombathelyski nogometni podzvezi so nogometaši SK Lendave nastopili vse do leta 1944, ko je bilo tekmovalje zaradi vojne prekinjeno.

Kmalu po osvojitvi so se v TVD Partizan v Murski Soboti zbrali navdušeni športni delavci, med katerimi naj omenimo glavne iniciatorje se sestanka: Mesariča, Serbeca, Horvata, Kerčmarja, Sarkezi in Zambo. Po osvojitvi so se v TVD Partizan v Murski Soboti zbrali navdušeni športni delavci, med katerimi naj omenimo glavne iniciatorje se sestanka: Mesariča, Serbeca, Horvata, Kerčmarja, Sarkezi in Zambo.

17.00 Domača poročila, športne vesti, kronika, obvestila; 17.15 Zabayna glasba vmes reklame; 17.25 Iz naših kolektivov; 17.30 Ob taktih ansambla Boruta Lesjaka; 17.40—18.00 Oddaja v madžarskem jeziku; 18.00—23.05 Prenos sponora RTV Ljubljana.

POMURSKI VESTNIK, 1. OKTOBER 1964

20 m izvajal prosti strel in skozi živi zid pogodil mrežo.

V drugem polčasu so se sredine krenili Sobotčani, vendar tako uspešno, da se igralci Nove Gorice sploh niso dotaknili žoge in že je ta bila v mreži. Uspešen napad levega krila je zaključil Sarotar in povedel Soboto v vodstvo. Nato so si domačini prizadevali da rezultat izenačijo, kar se jim je tudi v 54. minuti posrečilo, ko je levi krilec Vranješ izvajal prosti strel pred kazenskim prostorom Sobote, poslužil Torlakoviča, ta pa rezultat izenačil. Tudi za tem so domačini pritiskali, vendar je obramba Sobote igrala sigurno, tako da do konca ni prišlo do spremembe rezultata. Prihodnjo nedeljo gostujejo nogometaši Sobote v Celju, kjer se bodo srečali z istoimenskim klubom.

F. Maučec.

SLOVENSKA CONSKE LIGA — VZHOD

Nafta : Rudar (Velenje) 1:1 (0:1)

NAFTA : RUDAR (V) 1:1 (0:1)

Pred okrog 200 gledalci je bila v Lendavi odigrana prvenstvena nogometna tekma SCL — vzhod med vodočeno enajstorico Rudarja iz Velenja in domačo Nafto. Tekma se je končala neodločeno 1:1 (0:1).

V prvem polčasu so bili v rahli terenski premoči tehnično boljši gostje iz Velenja, vendar je obramba Nafta tokrat bila na mestu in uspešno reševala vse nevarne situacije pred svojimi vrati. Kljub temu pa je najboljši igralec gostov Bizjak v 38. minuti izkoristil trenutno nepazljivo obrambo Nafta ter povedel svoje moštvo v vodstvo.

POMURSKA KOŠARKARSKA LIGA

Sobota pomurski prvak

Pretekli teden je bilo odigrano 9. in 10. kolo pomurske košarkarske lige, ki pa ni prineslo posebnih presenečenj z izjemo odtolčnega srečanja za naslov pomurskega prvaka med spomladanskim prvakom Puncunci ter Soboto. Čeprav so bili Puncunci domačin, se je srečanje po zelo napeti in borbeni igri končalo z zmago Sobote. Ker pa sta obe ekipi zbrali enko število točk, je tekmovalna komisija odločila, da se za naslov prvaka odigra še tretja tekma, ki se je tudi končala z zmago Sobote, ki je tako postala pomurski prvak za leto 1964.

OBČINSKA ROKOMETNA LIGA — CLANICE

PRVA ZMAGA RAKIČANA

V tretjem kolu občinske rokometne lige za članice so pripravile največje presenečenje rokometarice Rakičana, ki so nepričakovano visoko odpravile Belince ter zabeležile prvo zmago. Srečanje med najresnejšima kandidatomata za prvo mesto ESS in Krogom, se je končalo s prepičljivo zmago ESS, ki ima tako tudi letos največ možnosti za osvojitve prvega mesta. Srečanje med Slogo in Elanom se je kočalo z zmago učiteljic, medtem ko je SZD zmagala brez borb s 5:0 nad Muro.

Rezultati III. kola:
Sloga : Elan 5:2
SZD : Mura 5:0
Rakičan : Belinci 11:6
ESS : Krog 6:2

Tabela:	ESS	3	3	0	56:10	6
SZD	3	2	1	0	20:8	5
Krog	3	2	0	1	28:16	4
Sloga	3	2	0	1	16:20	4
Elan	3	1	0	2	17:16	2
Rakičan	3	1	0	2	25:44	2
Belinci	3	0	1	2	18:24	1
Mura	3	0	0	3	2:44	0

F. Maučec

Lovski dan v Radencih

Turistični naval se bliža svojemu koncu. Živčnost na avtobusnih postajah, rezervacije sedežev, telefonski pogovori z recepcijami, ves ta dirindaj se bliža svojemu koncu. Uresničitev pričakovanj pa je pred duri prav posebnega kroga ljudi — pred lovci. So kralji in področja, ki zazivajo v turistični mrzlici prav v sezoni lova, za katere pomeni lovni turizem edini vir sredstev od turizma in edini dotok deviz.

Pomembnosti Pomurja pri lovnem turizmu v okviru republike ni potrebno posebno omenjati. Da bi začetku lovnih sezon dala pravi poudar, so v Zdravilišču »Radenska Slatina« sklenili že ob začetku leta, da bodo ob priliki otvoritve lovnih sezon organizirali prireditve, na kateri bi ob dobri volji zaeleli lovci »dober pogled«.

Tako se je torej rodil »Lovski dan«, ki bo v nedeljo 4. oktobra v Radencih.

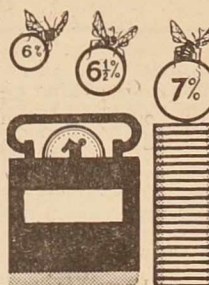
Ob 10. uri se bo začelo na travniku za novim »Zdraviliškim domom« tekmovalje v streljanju na glinaste golobe. Za tekmovalce sta pripravljena dva pokala. Prvega, katerega bo dodelilo Zdravilišče »Radenska Slatina«, ki bo prehodni, do dobila najboljša ekipa (ekipno tekmovalje). Druga, ki ga bo dodelila Lovska zveza Pomurja, pa bo dobil najboljši

med posamezniki in to v trajno last. Podelitev pokalov bo zvečer v prostori zdraviliške kavarne.

Obiskovalci in gostje pa bodo lahko čez ves dan segli po lovskih specialitetah, katere jim bosta nudili zdraviliška restavracija in restavracija »Pri Posti«.

Tega dne bodo lahko prišli tudi nelovci do divjadi; ponekod bo zrebanje, drugi, ki pa zvečer ne bodo »upali« v lovsko družbo, pa bodo lahko poskusili srečo s srečkami.

B. R.

Mala kronika

ROJSTVA

Rodile so: Stingl Anica iz Zibere — dečka, Zemljč Marija iz Radenec — dečka, Ozvatič Terezija iz Vanča — dečka, Berko Leopoldina iz Radgona — dečka, Ivanič Jožeta iz Radenskega vrha — dečka, Mauko Barbara iz Krapja — dečka, Temlin Sarika iz Petrovce — dečka, Horvat Ana iz Hotize — deklico, Strnad Albina iz Hotize — dečka.

POROKE:

Poročili so se: Hartman Franc, strojni stavec iz Murske Sobote in Ostere Katarina, kuharica iz Murske Sobote, Klep Rudolf, študent stomatologije iz Hotinje vasi in Klasič Regina, študentka stomatologije iz Murske Sobote, Berden Edvard, fiomehanik iz Murske Sobote in Bohar Zlata uslužbenka iz Stanjevec.

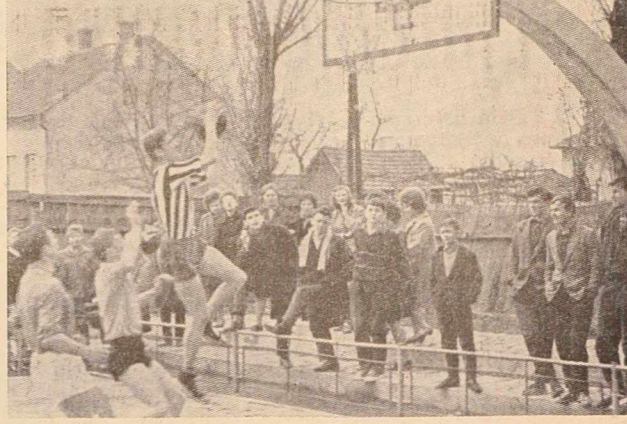
SMRTI:

Umrli so: Maje (Svetanič) Rozalija, gospodinja iz Serdice — stara 71 let, Forjan Štefan, delavec iz Petišova — star 38 let, Horvat Ivan, kmet iz Rakičana — star 79 let.

DAROVALCI KRVI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI OD 14. 9. DO 26. 9. 1964 V MURSKI SOBOTO.

Franc Lukač, trikrat, Janez Ovsenjak, Irena Flegar, Greta Vljaj — drugič, Zoltan Siftar — tretjič, Karel Vogrinčič — drugič, Tibor Bagari, Gizela Pozvek — četrti vsi iz »Zavarovalnice« Murska Sobota, Irena Morec, Ludvik Glazar — drugič, Oto Ratkai — drugič, vsi iz »Obrtnika« Murska Sobota. Dr. Metka Ros — Jugova, Etelka Hari — drugič, Ludvik Marković, Rozalija Kerčmar, Matilda Jablanovec

Tekmovalje v košarki končano. Posnetek z enega srečanja

POMURSKA NOGOMETNA LIGA

PRVI TOČKI ZA PUŠČO

Zaradi prostega termina v pomurski nogometni ligi sta minulo nedeljo bili odigrani le zaostali prvenstveni tekmi med Puščo in Veržejem ter Turnišče in Radgono. Obe srečanja sta se po ostrih borbah končali z zmago prvo imenovanih, s čimer si je moštvo Pušče pripisalo prvi dve tekmovalni točki. Tako po petem odigranem kolu ni moštva, ki bi bil brez točke.

Rezultati:
Turnišče : Radgona 1:0
Pušča : Veržej 2:1

Tabela						
Gradbenik	4	4	0	0	24: 5	
Bakovci	4	4	0	0	14: 5	
Beltinci	5	3	0	2	21:11	
Turnišče	4	3	0	1	7: 3	
Puconci	5	3	0	2	10:10	
Veržej	5	2	1	2	12:12	
Brazda	5	1	1	3	12:13	
Radgona	4	1	0	3	9:16	
Bogojina	5	1	0	4	12:26	
Pušča	5	1	0	4	4:18	
Salovci	4	1	0	3	3:18	
Izven konkurence						
Sobota B	4	3	0	1	10: 9	

IZVEN KONKURENCE

Sobota B 4 3 0 1 10:9 6

ŠTAJERSKA ROKOMETNA LIGA

BELTINCI : FUŽINAR 21:10 (7:5)

V četrtem kolu štajerske rokometne lige so rokometarji Beltince premagali Fužinarja iz Raven z visokim rezultatom 21:10. Beltinci so že v začetku silovito napadali ter povedli s 4:0. Toda borbeni gostje se niso kar tako predali in so odgovorili s proti napadi ter rezultat izenačili. Domačini so se nato zopet zbrali, vendar s težavo odločili prvi del igre v svojo korist.

V drugem polčasu so se Beltinci razigrali ter s hitrimi napadi preko kril z lahkoto dosegli zadetek tako da se borbeni gostje iz Raven niso mogli upirati tehnično boljšim domačinom.

ŠPORTNA DELAVCA ODHAJATA

Te dni odhajata iz Murske Sobote na novi službeni delovni mesti dolgoletna športna delavca v strelskih organizacijah Milan Okretič, večletni predsednik nadzornega odbora ter sedanji podpredsednik Občinskega strelskega odbora Murska Sobota, ter Jože Bagoš, sekretar občinskega strelskega odbora Murska Sobota. Za njuno pošteno delovanje dolgoletno delo se jima Občinski strelski odbor najlepše zahvaljuje.

IZ NAŠIH
KNJIGARN

GRAMOFONI IN
GRAMOFONSKE PLOŠČE

— slovenska narodna
glasba in slovenske
popevke v izvedbi
priznanih ansamblov in
vokalnih solistov

— RAZNE LEPOSLOVNE
KNJIGE — v veliki izbiri,
za najmlajše in
najstarejše

— Prejeli smo novo izdajo
priručnika »PROMETNI
PREDPISI«

Za vas — za vaše želje in
potrebe

DOBRA KNJIGA
knjigarna in papirnica
Murska Sobota

KOMUNALNA BANKA MURSKA SOBOTA

VLAGATELJI!

Ob letošnjem svetovnem Dnevu varčevanja pripravljamo za vas posebno presenečenje — zrebanje nagradnih vlog.

Zato se že danes uvrstite med naše vlagatelje!

vsi iz zdravstvenega doma Murska Sobota. Franc Erjavce — drugič, Jože Brunec, Emil SKRLAK, Ema Ratnik, Franc Kegl — drugič, Marjeta Gorkič — tretjič, Marija Kuplen, Emilija Koles, Ana Matjašević, Ludvik Vukan, Stefa Bratuš — Klemenc, vsi iz Občinske skupščine, Murska Sobota. Sadl Jože — drugič, Stanko Babič — drugič, Vinko Svetina — četrti vsi iz KZ Murska Sobota. Stefan Janasik četrti iz »Bliska« M. Sobota, Herman Rogan drugič, Matilda Rigač — drugič oba iz Potrošnika Murska Sobota, Marija Kuhar, Aleksander Vljaj — četrti, Lina Frumen — enajsti vsi iz Murske Sobote. Terezija Černjavič — enajsti, iz Gradišča. Jože Antolin — drugič Ana Kepe, oba iz Dolge vasi. Alojz Kocjan, Regina Habjan — drugič Bela Kulič — šestič, Stefan Banko — drugič vsi iz Murskoboške bolnišnice. V imenu bolnikov se vsem darovalcem krvi najlepše zahvaljuje TRANSFUZIJSKA POSTAJA M. S.

Lovci — vaš dan v Radencih!

V NEDELJO ATRAKTIVNA LOVSKO-TURISTIČNA PRIREDITEV V RADENCIH — LOVSKI DAN

- Ob 10. uri streljanje na glinaste golobe; ob provizoričnem šanku vas bodo postregli s specialnim lovskim »špricerjem«. Dva pokala za najboljše strelce.
- Ves dan lovske specialitete (na jedilnem listu divji vever, srna, fazani itd.). Za kvaliteto jamčijo radenski umetniki gastronomije!
- Finit »lovskega dneva« se bo pričel zvečer ob 20. uri: glasba v vseh lokalih — lovski »krst« — igral bo »Lovski kvintet« iz Ljubljane — do divjadi bodo lahko prišli tudi nelovci — promenade ponoči razsvetljena — promenade v znamenju divjadi — natakacije v znamenju zelenih lovskih klobukov.

NEDELJA, 4. OKTOBRA — RADENCI — ZDRAVILIŠČE RADENSKA SLATINA — LOVSKI DAN S ŠTEVILNIMI PREENEČENJI.

VSAKO SOBOTO IN NEDELJO OD 7. DO 19. URE KAPELSKA VINA V MALOPRODAJI NA VG KAPELA

KNJIŽNE IZDAJE POMURSKA ZALOŽBE

ZENIT

Zbirka prinaša dela priznanih domačih in tujih pisateljev, ki so že bodisi doma ali v mednarodnem merilu postali pojem klasike.

V letošnji knjižni zbirki »Zenit« bodo izšle tele knjige:

Tone Seliškar: **Noč in svitanje**

Zsigmond Móricz: **Bodi dober do smrti**

Vicki Baum: **Ljubezen in smrt na Baliju**

L. P. Hartley: **Popolna žena**

Vse štiri knjige bodo imele okrog 1700 strani. Cena zbirke v prednaročilu, vezane v platno, znaša 7.500 din, vezane v polusnje 8.300 din. Plačljiva je največ v desetih mesečnih obrokih po 750 din za knjige v platnu in 830 din v polusnju.

Knjigotrška cena bo znatno višja.

Posamezna dela si lahko naročite direktno pri založbi, ki vam bo knjige poslala na vaš naslov takoj po izidu, vendar po knjigotrški ceni, plačljive v najmanjšem znesku po 1200 din.

L. P. Hartley:

Popolna žena

Po soglasnem mnenju angleške kritike ni Hartley še v nobeni od svojih prejšnjih knjig pisal tako prodorno in duhovito kakor v tem romanu. Gre za neobičajni ljubezenski štirikot: povprečen, resnoben mož Harold Eastwood živi z ženo Isabel in z dvema otrokoma v mirnem zakonskem in podeželskem zatišju. Na lepem pa stopi v njuno življenje človek, ki je popolnoma drugačen od Harolda: pisatelj Alec Goodrich. Za Isabel z njenimi v zakonu nekoliko potlačenimi in neizživetimi romantičnimi nagnjenji in sorazmernim zanimanjem za književnost pomeni prvi obisk take osebnosti in njenemu domu enkratni dogodek, za bralca pa je to srečanje, kakor tudi vse nadaljnje dogajanje, posebno zabavno, saj ves čas vidi celotno situacijo. Medtem ko Isabel že sanja, kako bo postala pisateljica ljubica in navdihovalka njegovih umetniških snovanj, se Alecov oko ne ustavi na njej ampak na zali točajki Irmu. Naprej se prede sijajna zgodba z dvojnimi ljubezenskim zapletom in ob čedalje bolj napetem razpletanju dogodkov in dramatičnem vrhuncu se nazadnje razodeje še ironični smisel naslova Popolna žena. Na koncu se strasti poležejo, domače ognjišče je obvarovano in življenje steče naprej po starih kolotečinah. V odlični kompoziciji romana sta skladno vključena tudi Isabelina otroka: njuni pogovori in igre so v prenesenem pomenu odsev dogajanja, ki je zajelo starše, nekaj komentar in osvetlitev odnosov med odraslimi osebami te knjige.

TU ODREŽITE NAROČILNICA IN ODPOŠLJITE

GPS4

S to naročilnico nepreklicno naročujem pri POMURSKI ZALOŽBI V M. SOBOTI, KOCLJEVA 7

izvodov

KNJIZNE ZBIRKE ZENIT

S cenami knjižne zbirke sem seznanjen.

Knjižno zbirko naročam na takojšnje odplačilo

na — obrokov (neustrezno prečrtati). Naročena posamezna dela bom plačeval v

obrokov, a v najmanjšem obroku po 1.200 din.

Naročnik kraj

bivanja in točen naslov

pošta Naslov podjetja

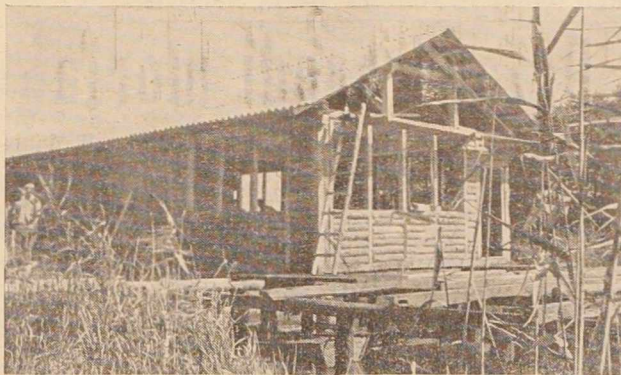
ali ustanove, kjer je naročnik zaposlen

V dne 1964

(Lastnoročni podpis naročnika)

TU ODREŽITE IN ODPOŠLJITE

TU ODREŽITE IN ODPOŠLJITE

NA OTVORITEV »KOLIŠKA BOBRI« NA ROKAVU MURE!

Sindikalna podružnica Kmetijske zadruge Crensovci vas v ljudo vabi na otvoritev turistične postojanke »Koliška Bobri« na rokavu Mure pri Dolnji Bistrici. Otvoritev postojanke bo v počastitev 30. obletnice »Ljudske pravice«.

Mali oglasi v Pomurskem vestniku — zelo uspešni posredovalci!

TEDENSKI KOLEDAR

Petek, 2. oktobra — Miran Sobota, 3. oktobra — Vitomir Nedelja, 4. oktobra — Francšek Ponedeljek, 5. oktobra — Marcel Torek, 6. oktobra — Vera Sreda, 7. oktobra — Dan artilerije Četrtek, 8. oktobra — Simeon

dežurna služba

ZDRAVSTVENEGA DOMA MURSKA SOBOTA

2. oktobra — dr. Gregorčič
3. oktobra — dr. Mejačeva
4. oktobra — dr. Mejačeva
5. oktobra — dr. Gruškovnjak
6. oktobra — dr. Vlajeva
7. oktobra — dr. Lopert
8. oktobra — dr. Mejačeva

KINO

MURSKA SOBOTA — 2. in 4. oktobra mehiški barvni film: »Nevhita nad Mehiko«. 5. in 6. oktobra ruski film: »Pastir Kostja«. 7. in 8. oktobra francosko-italijanski kinemaskopski film: »Sobotne zabave«.

Ugoden zaslužek

nudimo tistemu, ki ima zračne in svetle kletne prostore (glavno klet in predkletje) in bi bil pripravljen prevzeti točenje vin na veliko — čez cesto. V poštev pridejo večji kraji v Pomurju, zlasti Turinšče, lendavska okolica, Prekija in Goričko.

Pismene ali ustmene ponudbe sprejema uprava Pomurskega vestnika. Na osnovi ponudb in ustreznih prostorov nagrada po dogovoru.

SEZNAM TEKOČE PERIODIKE V ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI V MURSKI SOBOTI

1. ALUMINIJ — Kidričevo,
2. ARHITEKT — Ljubljana,
3. ARHIV ZA POLJOPRIVREDNE NAUKE — Beograd,
4. AVTO-MOTO — Ljubljana,
5. AUTOMATIKA — Ljubljana, Zagreb,
6. BABIŠKI VESTNIK — Ljubljana,
7. BANCNI VESTNIK — Ljubljana,
8. BIBLIOTEKAR — Beograd,
9. BILTEN OKRAJNEGA ODBORA SZDL MARIBOR — Maribor,
10. BILTEN ZVEZE MLADINE SLOVENIJE — Maribor,
11. BILTEN MARIBORSKE TEKSTILNE TOVARNE — Maribor,
12. BILTEN ZAVODA ZA ZAPOSLJANJE DELAVCEV MURSKA SOBOTA — M. Sobota,
13. BORBA — Zagreb,
14. BOREC — Ljubljana,
15. CELJSKI TEDNIK — Celje,
16. CINCIBAN — Ljubljana,
17. CINKARNAR — Celje,
18. DELAVSKA ENOTNOST — Ljubljana,
19. DELO — Ljubljana, 1. izd.
20. DELO — Ljubljana, 2. izd.
21. DELO — Ljubljana, 3. izd.
22. DELO IN VARNOST — Ljubljana,
23. DOKUMENTI SLOVENSKEGA GLEDALIŠKEGA MUZEJA — Ljubljana,
24. DOLENJSKI LIST — Novo mesto,
25. DOMACE NOVICE — Lenart v Slovenskih goricah,
26. DOPISNIK — Ljubljana,
27. DRAVSKI BOBRI — Maribor,
28. DRUŽINA — Nova Gorica,
29. EHO ECONOMICO DE YUGOSLAVIA — Beograd, Ljubljana,
30. EKONOMSKI PREGLED — Zagreb,
31. EKRAN 64 — Ljubljana,
32. ELEKTROGOSPODARSTVO — Ljubljana,
33. ELEKTROTEHNIK — Ljubljana,
34. EMAILIREC — Celje,
35. AZ ENK — ZENE TANITASA — Budapest,
36. AZ ERDO — Budapest,
37. FARMIS — Ljubljana,
38. FORUM — Zagreb,
39. GASILSKI VESTNIK — Ljubljana,
40. GEOGRAFSKI OBZORNIK — Ljubljana,
41. GINEKOLOGIJA I OPSTETRICIJA — Ljubljana,
42. GLAS — Kranj,
43. GLAS NOTRANJSKE — Cerkljica,
44. GLAS EM (elektroindustrija in splošna montaža) — Maribor,
45. GLAS SATURNUSA — Ljubljana,
46. GLAS UPRAVLJALCA — Nova Gorica,
47. GLASILO KOLEKTIVA CELJSKE BOLNICE — Celje,
48. GLASILO SGP STAVBENIK IZOLA — Izola,
49. GLASILO DPM — Ljubljana,
50. GLASILO KOLEKTIVA SAP — Ljubljana,
51. GLASILO KONSTRUKTORJA — Maribor,
52. GLASNIK — Ljubljana,
53. GLASOVA PANORAMA — Kranj,
54. GLEDALIŠKI LIST SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠCA V MARIBORU — Maribor,

NA POLICAH ŠTUDIJSKE KNJIZNICE

20. DELO — Ljubljana, 2. izd.
21. DELO — Ljubljana, 3. izd.
22. DELO IN VARNOST — Ljubljana,
23. DOKUMENTI SLOVENSKEGA GLEDALIŠKEGA MUZEJA — Ljubljana,
24. DOLENJSKI LIST — Novo mesto,
25. DOMACE NOVICE — Lenart v Slovenskih goricah,
26. DOPISNIK — Ljubljana,
27. DRAVSKI BOBRI — Maribor,
28. DRUŽINA — Nova Gorica,
29. EHO ECONOMICO DE YUGOSLAVIA — Beograd, Ljubljana,
30. EKONOMSKI PREGLED — Zagreb,
31. EKRAN 64 — Ljubljana,
32. ELEKTROGOSPODARSTVO — Ljubljana,
33. ELEKTROTEHNIK — Ljubljana,
34. EMAILIREC — Celje,
35. AZ ENK — ZENE TANITASA — Budapest,
36. AZ ERDO — Budapest,
37. FARMIS — Ljubljana,
55. GLEDALIŠKI LIST SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI — Ljubljana,
56. GLEDALIŠKI LIST MESTNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI — Ljubljana,
57. GLEDALIŠKI LIST SLOVENSKEGA LJUDSKEGA GLEDALIŠCA CELJE — Celje,
58. GOJENCI PISEJO — Murska Sobota,
59. GOSPODARSKI VESTNIK — Ljubljana,
60. GOZDARSKI VESTNIK — Ljubljana,
61. GOZDNI GOSPODAR — Postojna,
62. GRADBENI VESTNIK — Ljubljana,
63. GRADISOV VESTNIK — Ljubljana,
64. HARMAN — Ljubljana,
65. HID — Novi Sad,
66. HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD SR SLOVENIJE — Ljubljana,

čestitke

FERIJU HARTMANU IN KATICI OSTERCEVI na novi življenjski poti obilo medsebojnega razumevanja in sreče — želijo stanovski tovariši iz Strojne stavnice.

Dragemu sinu oziroma bratu FRANCU CAMPLINU, ki služi vojaški rok v Subotici, želijo ob življenjskem prazniku vse dobro — domači. M-745

PRODAM

HISO z gospodarskim poslopjem in vinogradom prodam v Lendavskih gorah št. 479, p. Lendava. Ogled vsak dan na navedenem kraju.

M-750
OTROSKO POSTELJICO za enega otroka, lahko tudi za dvojčka, prodam. Naslov v upravi lista. M-752
VINOGRAD, 15 arov, v dobrem stanju, s kletjo, ugodno prodam v Lendavskih gorah. Naslov v upravi lista. M-753

PRALNI STROJ »Gorane« se z garancijo do februarja 1965, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-755

MOPED, dvosedezni, ugodno prodam. Jože Cvetko, Gregorčičeva 30-C. M. Sobota. M-756

SPALNICO iz orehovega furnirja ugodno prodam. Kaljevič, Stefana Kovarja 21, M. Sobota. M-757

KUHINJSKO POHISTVO, dobro ohranjeno, prodam. Nada Perkič, Beltinci. M-759

VOLKSWAGEN, dobro ohranjen, poceni prodam. Naslov v upravi lista. M-761

59 AROV OBDELOVALNE ZEMLJE prodam v Crensovcih. Informacije pri Ivanu Horvatu, Ciril Metodova 26, M. Sobota. M-762

kupim

HIDRAVLICNO stiskalnico za izdelavo olja kupim. Ernest Solar, Šalovci št. 72. M-749

SOBE

DIJAKINJE vzamem na stanovanje v centru Murske Sobote. Naslov v upravi lista. M-746

preklicí

Podpisani Koloman Santavec, posestnik iz Brezovec 73, preklicujem vse govorice, ki sem jih izdal o Stefanu Vargi, posestniku iz Brezovec št. 75 in Janczu Vargi, posestniku iz Brezovec 77, kot neresnične in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. M-748

Podpisani Franc Cvernjek, poljedelec iz Kruplnika 44, preklicujem govorice, ki sem jih izdal o Stefanu Lovenjaku iz Vidonec 55 kot neresnične in se mu zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe. M-751

dražbeni oklici

12. novembra 1964 ob 8. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 17

DRAŽBA NEPREMIČNIN

zemljiška knjiga Rodoš, vl. št. 244.

Cenilna vrednost 260.524 din najmanjši ponudek 173.682 din.

Občinsko sodišče M. Sobota 22. septembra 1964

agencija

IZSELJENCI!
Prodamo vam lahko stanovanjske hiše v Murski Soboti in okolici. Slike, cene in plačilne pogoje lahko vedno dobite na Realitetni agenciji v Murski Soboti, Kocljeva 16 — po želji tudi v pisni obliki.

Ce se želite vrniti v domovino — za ugodno nastanitev vam poskrbi AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

AGENCIJA V MURSKI SOBOTI.

Če še ne veste...

- DA PRODAJA TRGOVSKO PODJETJE »MERKUR« V SVOJI POSLOVALNICI »GALANTERIJA« V MURSKI SOBOTI
- UVOŽENE IN DOMAČE HARMONIKE VSEH VRST PO KONKURENČNIH CENAH
- se o tem čimprej prepričajte!

merkur

- HARMONIKA ZA VAŠEGA OTROKA
- Najceneje v »Galanteriji« pri Lekarni.

Zmerno pita so kapelska vina pravo zdravilo in prijetno okrepičilo.

Razprodaja v Radkersburgu

V nedeljo, 4. oktobra 1964 bo v avstrijski Radgoni v Jahnli šoli razprodaja raznih rabljenih tekstilnih in industrijskih predmetov

- oblačil,
- obutve,
- radijskih sprejemnikov,
- dvokoles in drugih predmetov po zmernih cenah.

Za obilen prijateljski obisk se priporoča

Gasilsko društvo Radkersburg

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

Čisti dobiček je namenjen za izpolnitev gasilske opreme.

»TOMOS«-SERVIS V M. SOBOTI

Tovarna »Tomos« je odprla pri našem podjetju servis za mopede — na dvorišču prodajalne »Opremetehna« na Titovi ulici, poleg glasbene šole.

Kvalitetni servisni pregledi mopedom »Tomos« Servis »Tomosa« se vam toplo priporoča in vam želi srečno vožnjo!

MED ISKANJI V AVTOMOBILSKI INDUSTRIJI

Avtomobili bodočnosti

Medtem, ko je potrebno pri nas še čakati več kot leto dni, po plačilu, da lahko dobimo iz tovarne novi avtomobil, pa že avtomobilska industrija v ZDA konstruira avtomobile bodočnosti. Ti avtomobili so dokaj nenavadni tako po obliki kakor tudi po pogonu in drugih posebnostih. Vendar jih še ni videti na cestah, čeprav verjetno ne bo dolgo, da se bodo pojavili.

Letošnja zelo ugodna prodaja avtomobilov v ZDA je vzpodbudila največji avtomobilski družbi, da sta za poskuse in konstrukcije avtomobilov bodočnosti namenili težke milijone dolarjev. Tako se je na primer Henry Ford odločil, da bo potrošil kar 90 milijonov dolarjev za izgradnjo nove tovarne, večje od vseh, ki jih ima sedaj v usmeril delo konstruktorjev in tehnikov na nove modele avtomobilov bodočnosti. Tudi njegov največji konkurent General Motors troši milijone dolarjev za konstrukcijo takih avtomobilov. In tako postajajo avtomobili brez koles, brez voznikov in avtomobili, ki jih je mogoče s pritiskom na gumb spremeniti v ladjo ali avion resničnost in ne zgolj sanje piscev fantastičnih romanov.

Fordovi tehniki so že izdelali načrte za avtomobil, ki bo imel le dve kolesi in mu bo posebna naprava dajala potrebno stabilnost. Namesto volana bosta le dve številčnici, ki bosta avtomatično spreminjali smer vožnje. V avtomobilu je tudi nekaj novosti, za katere se pričakuje, da jih

bodo čez nekaj let uveljavili tudi pri drugih avtomobilih. Na prednjem delu je mali ekran, na katerem voznik lahko vidi sliko poti za nekoliko kilometrov naprej. Zato bo lahko mnogo prej vedel, kaj ga čaka na cesti in kakšne ovire so. V avtomobil je vgrajen tudi računski stroj, na katerem si lahko izračuna, kdaj bo prišel na cilj poti in tudi, koliko časa mu je potrebno do določenega mesta.

Drugi model, projektiran v

Fordovih tovarnah, ima šest koles: štiri spredaj in dve zadaj. Prednja so povezana z volanom. Energijo dobiva iz posebne kapsule, ki se lahko publicno menja. Za daljšo in hitro vožnjo uporablja kapsule po 400 konjskih moči. Tehniki predvidevajo, da bi naj to bil zametek avtomobila na atomski pogon.

Pa še en nenavaden model iz Fordove kuhinje. Ta pa namreč sploh nima koles, temveč se giblje po tračnicah položenih na zemljo ali privzdignjenih. Njegova hitrost je 400 kilometrov na uro. Modeli za enega potnika so že napravljeni, v tovarni pa računajo, da bodo najprimernejši modeli za 40 potnikov. S

Fordov avtomobil XXI. stoletja

takim avtomobilom, ki je hiter in ima vse udobnosti, bi lahko uspešno reševali težave, ki nastajajo zaradi zaprtosti cest. Praktičen pa bi bil tudi za vožnjo z letališč do mest.

V General Motorsu pa so konstruirali »Fiery Bird« (ogčenja ptica), ki izgleda kot raketa na kolesih. Ta avtomobil ima dva motorja. Zadaj plinsko turbino, spredaj pa običajni motor, ki daje električno energijo za ravnanje z volanom, zaviranje in druge naprave. Volan ima obliko palice kot v avionu, avtomobil pa lahko vozi avtomatično, če se vključi električni šofer. Ta šofer dobiva električne sunke iz kabla, vgrajenega pod cesto, a z radarom preiskuje cesto pred sabo in zmanjšuje hitrost, če se pojavi kakšna ovira.

Na poskusni stezi tovarne General Motors je ta avtomobil postal stvarnost. Kroži po posebno zgrajeni cesti, njegov šofer pa leži v naslonjaču in mirno uživa varnost, ki mu nadi elektronski šofer. Nekatere posebnosti tega avtomobila bodo uporabili tudi na drugih avtomobilih. Tako predvsem plinsko turbino. Enega najpraktičnejših takih avtomobilov je izdelala družba Crysler. Da bi preizkusila reakcije potrošnikov, je na slepo izbrala 200 voznikov in jim dala 50 avtomobilov s plinsko turbino. Tak avtomobil stane približno pol milijona dolarjev. Vsak šofer bo vozil z avtomobilom tri mesece, nato ga pa dal naslednjemu. Vse opazke bo zapisoval, vse to pa bodo v tovarni skrbno preanalizirali.

Več družb se tudi zavzema za proizvodnjo avtomobilov, ki so dobili oznako »hovercraft« in ki se gibljejo na zračni blazini. Tak avtomobil se pri gibanju pod posebnim pritiskom dvigne in zato mu niso potrebne asfaltno ceste. Uvedli jih bodo na londonskem letališču.

V bodočnosti se torej predivdevajo velike spremembe, čeprav je seveda jasno, da se svet ne bo kar čez noč poslovil od koles.

poročajo zgodovinarji, da je bil otok obljuden že v neolitski dobi, je bil zaradi svoje strateško važne lege vedno kolonija tega ali onega zavojevalca.

Po Napoleonovem porazu je dobila Malto Velika Britanija. Po otvoritvi Sueškega prekopa je Malta še pridobila na važnosti zaradi skrajšane poti v Indijo. Prebivalstvo otoka je precej glasno zahtevalo svoje pravice in Britanci so jim morali dati lastno ustavo in jo tudi večkrat menjati. Zadnje so dobili leta 1945, pa tudi svojo vlado in zakonodajno skupščino. Vendar pa se tudi s tem niso zadovoljili in tako so dosegli, da so postali 20. septembra letos samostojna država, vendar še pod vladavino britanske kraljice Elizabete II. in članov britanskega Commonwealtha.

Malta meri 246 kvadratnih kilometrov, je gorat koralno-kraški otok, vendar pa ima zalive, kjer lahko lepo pristajajo ladje. Največji zaliv je Grand Harbour, glavna luka pa Valletta. Podnebje je izrazito mediteransko, prebivalci pa so pisana mešanica, posledica feničanskih, grških, rimskih, normanskih, španskih in italijanskih priseljencev. Imajo pa svoj izvirni malteški jezik, ki je podoben sirijskemu in arabskemu jeziku z romanskimi primesmi. Uradna jezika pa sta bila do zdaj malteški in angleški.

Malta je zelo gosto naseljena, tako da se številni otočani izseljujejo. Sicer se ljudje ukvarjajo največ z ribolovom in poljedelstvom. Terasaste površine zelo intenzivno obdelujejo in namakajo, vendar pa pridelajo samo toliko, da jim zadostuje za tri mesece. Seveda zato veliko živeža uvažajo. Izvažajo pa krompir in obrtno-industrijske proizvode, kot so čipke, filigransko blago, rokavice, pivo, cigarete, vino in konzervirano sadje.

Drobne zanimivosti

60 — KRAT RESEN

Deset mesecev star Christofor Morthon iz Anglije je bil doslej že 60-krat na robu smrti. Že ko se je rodil, je bil težak le 1,5 kg in zato se lahko za svoje življenje zahvali osebu v bolnišnici. Potem ga je pa otroška negovalka točno že 60-krat rešila smrti z umetnim dihanjem, ker je večkrat prenehal dihati tudi pod steklenim zvonom s kisikom.

NEUSPELI ATENTAT NA DE GAULLA

Francoski varnostni organi imajo obilico dela, da bi obvarovali predsednika de Gaulle. Doslej je že srečno ušel petim atentatom. Zadnji je bil ob priliki proslave 20-letnice izkrcanja zavezniških sil v Normandiji. 15. avgusta je skupaj z ostalimi državniki položil venec pred spomenik na hribu Faron. Hodili so mimo velikega lonca, v katerem je bil peklenski stroj. Se danes se ne ve, zakaj ni eksplodiral, a domnevajo, da mogoče zaradi dežja, ki je padel prejšnjo noč ali pa okvare v mehanizmu. Stroj je eksplodiral dva tedna kasneje.

Sedaj pa francoska policija pripravlja varnostne ukrepe za čas de Gaullova obiska v Južni Ameriki, kamor se je zateklo mnogo oassovcev, ki mu strežejo po življenju.

TRI MILIJARDE DNEVNO

Statistiki so izračunali, da se vsak dan na svetu potroši 3.600 milijonov vžgalic. Če bi jih zvrstili eno za drugo, bi bila njihova skupna dolžina 180.000 kilometrov. To pomeni, da bi z vžgalicami lahko več kot petkrat opasali zemljo na ekvatorju.

KJE JE MORJE NAJGLOBLJE

Zaliv na dnu morja pri Marrijanskih otokih na jugovzhodnem delu Japonske ima razpoke, ki presega globino od 10.000 m, a največja dosega celo 11.000 m.

V SVETU MEDICINE

Pilule mladosti

Anglijo že pet let ni nič tako razburilo, kakor odkritje Vladimira Petrova, vodje laboratorijev v neki farmacevtski tovarni. Petrov je po poreklu Rus, toda že od rojstva živi v Angliji. Poročilo o svojem odkritju je prebral na medicinskem kongresu v Sathamptonu. Njegovo odkritje je dobilo ime »pilule mladosti«.

Že pred petimi leti je svet obletavala novica o odkritju rumunske zdravnice Ane Aslan in njenem preparatu »X—3«. Toda nove pilule mladosti bodo po vsem videzu zasenčile njeno slavo. Nove pilule mladosti v resnici niso namenjene pomlajevanju. Znanstvenikov namen je bil, najti novo sredstvo za kon-

tracepcijo in že samo zaradi tega bi te pilule povzročile veliko zanimanje. Toda odlika je še v tem, ker imajo poleg tega še drug učinek: zadržujejo proces staranja po štiri-desetem letu. S kemičnim delovanjem na organizem preprečujejo nastajanje gub na koži, povečujejo energijo organizma, nadomeščajo prirodne hormone in s tem dajejo ženam več ali manj mladostni izgled.

Zdravnik je pilule najprej preizkusil na svoji ženi, nekaj časa pa sta jih jemala tudi njegovi hčerki. Vse so bile z njihovim učinkom zelo zadovoljne. Vladimir Petrov priznava, da njegove pilule niso tako čarodejne, kakor bi bilo mogoče sklepati iz doljenega naziva, ker nikomur ne bodo podaljšale življenja. Njihova vrednost je v tem, da pa bodo podaljšale mladost in s tem omogočile prijetnejše življenje. Tablete pri ženah tudi zmanjšujejo menstruacijo in sicer na tri do štirikrat letno.

Angležinje že nestrpno čakajo, kdaj se bodo te pilule pojavile v lekarnah. Najbolj so zainteresirane tiste, ki so stare okrog štirideset let, ker bo skoraj za njih prekasno, da bi si pomagale z njimi. So pa tudi take, ki se ne navdušujejo. Nekatere pravijo, da bi jih bilo sram, če bi v sedemdesetih letih izgledale kot dekleta. Najzanimivejše vprašanje pa se je glasilo: »Kaj pa bo z mojim možem?« Dr. Petrov ne more zadovoljivo odgovoriti. Staranje moških je drugačno kot pri ženah in zato se ne more ustaviti na isti način, vendar ni izključeno, da bodo nekega dne tudi za moške našli pilule mladosti.

Za evropske volivce nenavaden predvolilna kampanja. V ZDA se poslužujejo vsega pri agitiranju. Ko si je neka vročkrvna volilka v gneči na volilnem zborovanju zlomila nogo in si potem dala napisati na mavec kratice demokratskega kandidata Lyndona Johnsona.

Nežno rdečilo jutra, ki je pobarvalo temnomodre gorске vrhove, jih je vse štiri poživilo. Rahla, kakor drhteča mlada ptica v tuji roki, se je dvigovala svetloba iz temnega niča, se jih dotaknila in stopila vanje. Ob njej se je najprej zbudil zrak, se stresel in vzvalovil po njihovih obrazih. Za njim se je začelo prebujati vse: močna zemlja, ki je začela odgovarjati na utrujeni korak in se pritaženo soglašati z njim, neskladno grajena drevesa, ki so jim z rahlim šelenjem lističev na vejah odmahovala v pozdrav, pesem ptic, ki se je ujela v ušesa in jih prebujala iz omotičnosti prečute noči, mrežasta rosa na drvečih travnatih bilkah, ki jim je umivala čevlje in jim posojala svojo biserovina sto barvo.

Da, vse! Vse je stopilo v službo jutra in jutro je stopilo v službo fantov, ki so še vedno hodili, sedaj bolj živahno kakor še maloprej in vso noč.

»Sedaj ni več daleč,« je rekel prvi in se ustavil. Ustavili so se tudi drugi.

»Vidiš hišo tam?« se je obrnil prvi k Bračku in s prstom pokazal v daljavo, tako da si je z roko zaslonil lice pred sončnimi žarki, ki so vdirali v nov dan.

Tudi Bračko je napravil isto kretanje in pritrtil potem, ko jo je res videl.

»Dvajset minut in smo tam,« se je sedaj oglašil še drugi in tudi on je govoril Bračku, kakor da so vedeli, da je bilo Bračku najhuje in kakor da je treba samo njega prepričevati, da so sedaj tik pred koncem poti.

»Ustavimo se malo,« je rekel prvi in sedel na rob v hribeček vsekanje gozdne steze, po kateri so prišli. »Bolje je, da ne sedeš v travo,« je dodal, ko je videl, da se misli Bračko spustiti na mokro, svilenokodrasto glavo. »Lahko dobiš volka.«

In tako so vsi posedli na isti parobek, ki si ga je izbral prvi. Kakor na povelje so segli po cigarete.

»Lahko prižgemo,« je rekel prvi. »Nihče nas ne bo videl.«

Bilo bi popolnoma vseeno, če bi to rekel ali ne, kajti vsi so imeli cigarete že prižgane, ko je to rekel. Pa tudi vsi so vedeli, da jih od tu ne more videti nihče, razen tega so kadili v že nastajajoči dan, ki je brez najmanjšega odpora vsrkal svetlobo rahlo tlečih cigaret, da ni ostalo od njih nič več kakor spomin.

Bračko se je naslonil na komolec in molče vlekel. Tudi drugi so molčali, le prvi je spet spregovoril, kakor da ga pot ni utrudila prav nič:

»Še danes bomo med našimi,« je rekel in gledal proti hiši, ki jo je pokazal prej. »Čez uro bo javka.«

»Kaj je to javka?« je hotel vprašati Bračko, a ni vprašal. Kakor da bi ga bilo sram, spraševati o stvareh, ki jih ti tukaj že davno vedo in bi jih moral vedeti pravzaprav tudi on, a jih ne ve, ker je tako pozen. Čeprav brez krivde, je čutil krivdo pred temi tukaj in pred tistimi, h katerim pride danes. Nenadoma se mu je zazdelo, da je to, kar je prestal zadnje dni, malo in malopomembno v primeri s tem, kar prestajajo ti tukaj že od začetka. Prevzelo ga je malodušje, za hip ga je obvladal občutek manjvrednosti in začel si je ponavljati, da je kriv pred njimi, in na koncu je zdvomil v pravilnost tega, kar je delal sedaj. Niti pomislil ni, kako ga bodo sprejeli. Nobenega priporočila nima, nič, kar bi govorilo zanj. Nič, razen samega sebe in svoje povesti. Čisto sam bo moral govoriti o sebi in za sebe.

Prvi pa se je še vedno obračal k njemu in mu govoril, kakor da bi uganil njegovo tesnobo:

»Zanima me, kam te bodo vtaknili. Mogoče boš za propagandista, ker si videti študiran. Saj si, ne?«

»Samo na pol,« je odgovoril Bračko in šele zdaj je opazil, da se prvi ves čas pogovarja samo z njim.

»Kljub temu! Ampak, borec boš tudi! Vsak mora biti pri nas tudi borec.«

»Zato sem prišel sem,« je rekel Bračko in močneje je puhnil dim cigarete skozi nos in usta.

»Seveda,« je rekel spet oni nekoliko važno in pogledal proti hiši, ki jo je ožarila nastopajoča sončna svetloba.

»In kaj bomo mi?« je zdaj vprašal drugi.

»Nič ne skrbite! Tudi za vas se bo našlo delo,« se je nasmehnil prvi.

Bračku je migljalo na desetine vprašanj na jeziku. Toda upiralo se mu je, da bi ga oni poučeval. Mogoče niti sam ne ve natanko, kako je tam. Mogoče ni bil nikoli med njimi, tako da bi živel kakor oni, da bi se boril kakor oni. Mogoče je vedno samo tu spodaj, za zvezo. Zato Bračko ni spraševal več.

Pokadili so in drugi so legli, čeprav jim je prvi rekel, naj ne zaspajo, ker bodo šli kmalu naprej in da tudi ni dobro spati tukaj. Nemci radi križarijo med temi polji in travniki in celo med gozdovi, čeprav jih sedaj najbrž ni tukaj. Toda zagotovo nikdar ne več.

Bračko je bil zaspan, ampak ni zaspal, ne samo zato, ker je svaril prvi. Na polja in drevesa se je razlilo preveč svetlobe, da bi mogel spati. Zdelo se mu je, da je svetloba svoboda sama in da je lahko samo ona povsem svobodna in da je zaradi nje svoboden tudi on, ki je tako blizu nje, ki jo čuti in jo pije z usti in z očmi. Čutil se je zares svobodnega, ker je gledal v to svetlobo, razpršeno po nepregledni vrsti gora v ozadju, gora, v katerih gomazi čudno življenje ljudi, med katere gre danes tudi on. Rad bi si globoko oddahnil, kakor da je že dosegel cilj. Zasegle so ga velike misli o kralju Samu, o volitvah koroškega vojvoda, o Prešernu in o Cankarju, o vseh velikih možeh, ki so govorili velike besede o svobodi. In zaradi tega se mu je zdel ta trenutek še večji.

»Gremo,« je tedaj pozval prvi in vstal. Vstali so tudi drugi in vstal je tudi Bračko.

(nadaljevanje prihodnjic)